

FAIPAR

A FAIPAR MŰSZAKI FOLYÓIRATA XLII. ÉVF. 1992/6

FAIPAR

FAIPAR

FAIPAR

FAIPAR

FAIPAR

FAIPAR

1992. JÚNIUS

A szerkesztésért felelős:

LELE DEZSŐ

Olvasószerkesztő:

SZENDRŐI CSABA

Szerkesztőbizottság:

dr. Ádámfi Tamásné

dr. Bakay István

Matlák Zoltán

dr. Molnár Sándor

dr. Petri László

Pintér György

dr. Szabó Dénes

dr. Szabó Imre

dr. Szabó Miklós

Szalay Lajos

dr. Tóth Sándor

Vernes István

dr. Winkler András

A szerkesztőség címe:

1027 Budapest, Fő utca 68.

*

Kiadja:

a TERVÁL

Lap- és Könyvkiadó Vállalat

1196 Budapest, Petőfi utca 193.

Telefon: 120-2844

Felelős vezető: Schöneck Károly

*

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely kézbesítő postahivatalnál, a hírlapkezelésüknek a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapelátási irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel út 10/a. - 1900 - közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy évre 336 Ft, egy példány ára: 28 Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. H-1389 Budapest, Pf. 149. és a Magyar Média, 1392 Budapest, Pf. 279. 86-253.

Hirdetések felvétele: A FAIPAR szerkesztőségében. 1027 Budapest, Fő utca 68. Telefon: 201-9929

Index: 25 281

HU ISSN 0014-6897

TARTALOM

<i>Györi Ferenc</i> : A bútortipari szakágazat helyzete, gazdaságpolitikai és privatizációjával összefüggő fejlesztési koncepciója	89
<i>Dr. Tóth Sándor László</i> : Átalakulás, privatizáció a fagazdaságban	94
<i>Pásztor Péter</i> : Az Ellenőrző Bizottság beszámolója a FATE közgyűlésének	96
<i>Matlák Zoltán</i> : Mit láttunk a bécsi bútorkiállításon?	97
<i>Dr. Gyarmati Béla</i> : A faanyagvédőszerek szerves hatóanyagai II. rész	103
Fapiaci jelentés az Internationaler Holzmarkt. c. folyóirat 1992. március 12-i számából	107
Ismét Nemzetközi Faipari Vásár, Klagenfurt	108
Hazai lapszemle	95
Hírek	102, 106
Egyesületi hírek	108
Fanaptár	B/IV.

CONTENTS

<i>Györi Ferenc</i> : The Situation of the Furniture Industry Branches, his Development Conception in Relation to the Economic Policy and to the Privatization	89
<i>Dr. Tóth Sándor</i> : Transformation and Privatization in the Forestry	94
<i>Pásztor Péter</i> : Report of the Controll Commission to the General Meeting of the Scientific Association of Woodworking Industry	96
<i>Matlák Zoltán</i> : What We Have Seen at the Furniture Exhibition in Vienna	97
<i>Dr. Gyarmati Béla</i> : The Organic Agents of Wood Protectives Part II.	103
Hungarian Press Review	95
News	102, 106
International Wood Fair again in Klagenfurt	108
Association's News	108
Wood Calendar	B/IV.

INHALT

<i>Györi Ferenc</i> : Die Lage des Fachzweiges Möbelindustrie, ihre Wirtschaftskonzeption in Zusammenhang mit der Privatisierung	89
<i>Dr. Tóth Sándor</i> : Umwandlung und Privatisierung in der Holzwirtschaft	94
<i>Pásztor Péter</i> : Bericht der Kontrollkommission der Generalversammlung des Wissenschaftlichen Vereines der Holzindustrie	96
<i>Matlák Zoltán</i> : Was haben wir gesehen an der Möbelaustellung in Wien?	97
<i>Dr. Gyarmati Béla</i> : Organische Wirkstoffe der Holzschutzmittel Teil II.	103
Heimatsschau	95
Nachrichten	102, 106
Internationale Holzmesse in Klagenfurt nochmals	108
Vereinsnachrichten	108
Holzkalender	B/IV.

A lapban megjelent cikkek szerzői: *dr. Ádámfi Tamásné* főtechnológus h. (MÁV Faipari Üzem); *Ézsias Pálné* nyugd. belsőépítész (BUBIV); *Dr. Gyarmati Béla* nyugd. erdőmérnök (ERDÉRT); *Györi Ferenc* főtitkár (Bútorszövetség); *Lele Dezső* nyugd. főosztályvezető (MTV); *Pásztor Péter* gazdasági igazgató (Mc Donald's Hungary); *Matlák Zoltán* ügyvezető (BUFAMI); *dr. Tóth Sándor* főmunkatárs (FM).

FAIPAR

FAIPARI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET MINT A MTESZ TAGEGYESÜLETÉNEK LAPJA

A bútorigari szakágazat helyzete, gazdaságpolitikai és privatizációjával összefüggő fejlesztési koncepciója*

Győri Ferenc

A fejlesztési tanulmány legfontosabb célkitűzései

A bútorigari szakágazat jelenlegi helyzetében szükségessé vált egy helyzetkép és a jövőbeni fejlődési irányokat bemutató információs összeállítás elkészítése. A Bútorvállalkozók Országos Szakmai Szövetsége keretében – szűk szakmai team közreműködésével elkészítettük ezt az összeállítást oly módon, hogy a Faipari Tudományos Egyesülettel együttműködve több vidéki és budapesti fórumon a szakemberekkel megtárgyalva, jelen összeállításban szintetizálva adjuk közre, részben a viták során, részben az elemző munkában kialakult véleményeket.

* A Faipari Tudományos Egyesület 1992. április 2-i közgyűlésén, Szegeden elhangzott előadás

A szakágazat gazdálkodásának helyzetértékelése

Az elmúlt évtizedek gazdálkodási folyamatait elemezve – különös súllyal az elmúlt öt évre – megállapítható, hogy a bútorszakma, a vertikum egészét beleértve, a korábban említett történetének legsúlyosabb válságát éli.

Ezt a folyamatot az 1985–90. évek közötti gazdálkodás legfontosabb adataival szemléltethetjük (1. táblázat). A termelési érték viszonylag kedvező növekedése mellett a hozzáadott érték növekedése lényegesen elmaradt, míg a mérleg szerinti eredmény drasztikusan csökkent a vizsgált időszakban. Az árbevétel arányos

1. táblázat

A bútorigari szakágazat fontosabb adatai
1985–1990 évekhez

Megnevezés	mennyiség	1985	1986	1987	1988	1989	1990
években							
Btő term. ért.	MFt	13 091	15 018	16 794	17 058	19 957	21 865
Hozzáadott ért.	MFt	4271	4524	5207	5228	5988	6694
Mérleg szer. er.	MFt	1227	1517	1911	1035	1201	578
Árbevét. arányos eredmény	%	8,1	8,7	9,6	6,0	5,2	2,0
Eszközarányos eredmény	%	19,9	20,8	25,9	12,0	12,4	4,3
Állóeszköz ért.	MFt	5793	6118	6235	7818	8630	6692
Állóeszköz nettó/btő	%	69,3	69,5	68,3	68,6	60,9	56,8
Foglalkoztatottak száma	fő	24 543	27 487	27 427	27 928	26 382	24 584

eredmény 1990-ben 2%-ra csökkent és ez a folyamat 1991-ben tovább folytatódva 1% alá vitte a szakágazat eredményességét.

A befektetések szempontjából legsúlyosabbnak a vagonarányos eredmény mutatói látszanak. Míg 1985-ben 20% körüli eredmények mutatkoztak, addig 1990-ben 4,3%-ra csökkent és ez a tendencia 1991-ben tovább folytatódott. Elgondolkodtató ez a tény azért is, mert időközben a hazai pénzpiacon a betéti nettó kamatok az 1985. évi 6–8%-ról 1990-re évi 20–22%-ra nőttek. Ezért nyilvánvaló, hogy a jelen helyzetben komoly befektető csak akkor kezdeményez vásárlást a hazai tőkepiacon, ha feltételezi, hogy az elkövetkezendő évek várható gazdálkodási konszolidációja 1995 után kedvező feltételeket teremt egy kiegyensúlyozott vállalati gazdálkodáshoz.

A szakágazat *termelési költségeinek és eredményének alakulása* az előbbieken vázoltakhoz hasonlóan kedvezőtlen képet mutat. A költségnemek között az anyagköltség, amely korábban igen jelentős, 62%-os arányt mutatott, 58,6%-ra esett vissza, ami egyébként szoros összefüggést mutat azzal, hogy a szakágazat termelésében a mennyiségi termelés mutatói 30–40%-kal visszaestek. (Például szék és fekvőbútor tekintetében megközelíti az 50%-ot is.)

A bérköltségek aránya, a jelentős inflációs hatások következtében 11,7%-ról 14,6%-ra nőttek és ezt a növekedést a *bér járulékaik, közterhei* növekedése még meg is haladta. Külön figyelemre méltó, hogy az *egyéb költségek* megközelítően a duplájára nőttek és ebben döntő szerepe van a finanszírozási költségek irreálisan magas kamatainak. (2. táblázat)

2. táblázat

A bútorigipari szakágazat termelési költségeinek és eredményeinek %-os alakulása 1985–90 években

Év	Költségnem hányadok %-ban					Nyeresség	Term. érték
	anyag	bér	bérrá- rúlék	amorti- záció	egyéb		
1985	62,0	11,7	4,8	2,2	9,4	9,9	100,0
1986	60,9	11,9	4,6	2,7	10,0	9,9	100,0
1987	61,9	11,7	4,9	1,9	7,9	11,7	100,0
1988	63,1	13,5	5,3	1,8	10,5	5,8	100,0
1989	59,8	13,6	6,0	2,0	12,6	6,0	100,0
1990	58,6	14,6	6,3	1,7	16,2	2,6	100,0

3. táblázat

Kis és nagy szervezetek hatékonysága

	kis/nagy szervezetek %-os aránya	% -os változás 1990-ben az előző évhez viszonyítva		
		kis	nagy	összes
Bttdó term. érték	28,8	133,0	104,5	109,8
Hozzáadott érték	39,1	129,4	106,4	112,0
Nyeresség	37,0	68,0	44,5	49,1

A szociális piacgazdaság viszonyaira való áttérés elmúlt két évének talán egyetlen pozitívuma, hogy a kisservezetek (300 fő alatti foglalkoztatott létszámmal) számarányukban előretörve a nagyszervezetekenél jóval kedvezőbb hatékonysággal dolgoznak. (3. táblázat)

A piaci helyzet várható alakulása

A *lakosság életszínvonalában* bekövetkező csökkenés, a hatékonyabb termelésre irányuló ösztönzés hiánya, az ipari termelés iránt történő kereslet csökkenéshez vezetett, ezért mind az ipar szerkezetváltásában, mind gazdálkodásában új közelítésekre van szükség, hogy ismét elfoglalja reális helyét a lakossági igénykielégítés szférájában.

A *szabadpiacra való áttérés* azonban automatikusan nem jelenti a bútorok iránti hazai igénynövekedést, s a beruházási piac felvevőképessége sem növekszik rövid távon. A volt szocialista országokba irányuló export további csökkenésével kell számolni. A nyugati export növelése pedig még több korlátba – ár, minőség – ütközik. A bútortermelés jövőbeni fejlesztési célkitűzéseit a fenti tényezők együttesen határozzák meg, erre ugyanis a korábbi gyakorlat és követelményrendszer már nem alkalmas.

A *bútor termék iránti kereslet* élénkítésének kétirányú feltételeit kell megkülönböztetni: először, amikor a vállalat termékei iránti kereslet növeléséhez pótlólagos ráfordítások szükségesek, pl. hirdetések, árcsökkentés, szolgáltatás- kiterjesztés stb. másodsor, amikor a kereslet a nemzeti jövedelem növekedésével az életszínvonal emelésével jön létre, ezért az a vállalatnak nem okoz többletköltséget.

Ahhoz, hogy a hazai piacon a fogyasztói viselkedést megítélhessük, két fontos információra van szükség: *a fogyasztó jövedelme és az áruk ára*. Ha a fogyasztó jövedelme nő, úgy változatlan ár mellett vásárlóképessége ugyancsak növekszik. Hasonló az eset, ha az áru ára csökken. A termelési célkitűzések meghatározásánál ezért a jövedelem ár-fogyasztás összefüggéseknek mindenkor ismerete igen fontos feltétel.

A szabadpiacra való áttérés magában hordja azt a lehetőséget, hogy mivel a fogyasztóknak nincs lehetőségük az áru minőségének közvetlen megítélésére, az árat tekinti a minőség mutatószámának. Ez azonban olyan veszéllyel jár, hogy a kiinduló árat viszonylag magasán állapítják meg, majd hogy a keresletet növeljék, csökkentik az árat. Ezt csak a már nyugaton jól bevált minőségi bizonyítvány független szerv részéről történő kiállításával lehet megakadályozni, s erre a termelés export részarányának szükségszerű növelése is kötelez.

A hazai gazdaságfejlesztési célkitűzések megvalósítása a piaci verseny kiépülését teszi lehetővé. A bútorigipari szakágazat privatizációjának kialakulása után a termelést a szabadversenyre jellemző feltételek között kell szervezni, s ez az értékesítési irányokra és módsze-

rekre is kihatással lesz. Egyidejűleg feltételezhető, hogy a szabadverseny körülményei között az erőforrások optimális elosztására is jobb lehetőség kínálkozik. Ez a kényszerűség a kapacitás-kihasználás növelésére ösztönöz, mely egyidejűleg a hatékonyságot is növeli.

Az exportorientáció kiszélesítése megköveteli az európai színvonalhoz való felzárkózást, melyet a jó minőségű bútorok előállításával kell kezdeni. Ezt az 1993-tól kezdődő időponttól az európai szabványokhoz való megfelelő termékek előállítására való felkészüléssel szükséges kezdeni, a gazdaságos előállítás követelménye mellett.

Teljesen új közelítés szükséges a piackutatásban. A szociális piacviszonyok között a keresleti függvények tényezői és azok összefüggései olyan összetettek, hogy ha azok részletes feltárása nem történik meg, helytelen eredményeket kapunk. Ezért az információk azonosíthatóságát, a statisztikai adatok megbízhatóságát minden alkalommal teljes mélységben vizsgálni szükséges, különben az eredmények rendkívül félrevezetőek lesznek, az pedig köztudott, hogy a félrevezető információ általában rosszabb, mintha semmilyen információval nem rendelkezünk.

Az alapvető taktikai célkitűzések a szabadpiacra való áttérés időszakára, illetve a hatékonyabb termelés-szervezés megvalósítására általánosságban a következőkben fogalmazhatók meg:

- a tulajdonviszonyoknál a privatizáció végrehajtása, illetve a hatékony gazdálkodást biztosító irányítási rendszerekre való gyors áttérés,
- az ipari termelés keretein belül a jelenleg is elfoglalt termelési részarány fenntartása,
- a hazai kereslet differenciált igény kielégítésére való törekvés mellett az exportorientáció további kiszélesítése,
- a meglévő termelési kapacitások kihasználása érdekében a technikában és technológiában meglévő szűk keresztmetszetek fejlesztéssel és szervezéssel történő kiküszöbölése,
- jó minőségű és gazdaságos bútorok előállításához a szakembergárda kinevelése, az oktatás és továbbképzés támogatásán és ösztönzésén keresztül,
- új anyagok és technológiák meghonosítására adaptáló és fejlesztő kutatások támogatása,
- felkészülni arra, hogy a termelési tényezők szükségessé váló rekonstrukciója vagy fejlesztése során, annak megvalósítása nemzetközi színvonalon történhessen.

További célkitűzésként kell említeni, hogy a fejlődések során a tőkebeáramlás olyan sajátosságait kell előnyben részesíteni, hogy csak a termelőszféra azon pontjaira jussanak, ahol a befektetések – a már meglévőkkel együtt – a hosszútávú növekedést a legkedvezőbben szolgálják. Így az oktatás-szervezés, az információ-áramlás korszerűsítése is más megvilágításba kell kerüljön.

A hazai magánbefektetési lehetőségekkel csak mérésenként lehet számolni, ott is elsősorban a nagyobb

hozamot biztosító termékek vonatkozásában, vagy a közvetlen export fejlesztésében. Ennek hatása a munkaerő-foglalkoztatásra azonban nem jelentős, de kihat a munkamegosztás jelentős elmélyülésére. Ez viszont a gazdasági rendszer olyan feltételeit igényli, ahol a pénzügyi gazdálkodás feltételei normálisan funkcionálnak.

A bútortermelésfejlesztés meghatározását három alapfeltételből kiindulva célszerű megközelíteni:

- a gyártmánystruktúra műszaki fejlesztésen alapuló hatékony átrendezése, melyet a piaci igényekből, a fogyasztói értékítéletből szükséges levezetni,
- az exportorientáltság további növelése, a gyártmányok minőségi színvonalának javítása, a használati követelmények egyidejű fokozása, melyeken keresztül a magyar munka megbízhatóságának elismerését kell kivívni,

- a szakmakultúra erőteljes növelése, melyet a magas színvonalon képzett dolgozókkal, a termelés-szervezés korszerűsítésével indokolt biztosítani.

Mindezek biztosítása nélkül a termelés-növelés további erőltetése súlyos gazdálkodási hibák megjelenését vonja maga után.

Az exportra irányuló termelés-növelésnek a takarékos, ésszerű import gazdálkodással is párosulnia kell. Ezt még akkor is hangsúlyozni kell, ha köztudott, hogy a bútortermelés költségeiben az átlagos import tartalom az ipari átlagnál alacsonyabb és csak ritkán éri el a 10%-ot. Az import struktúra átalakításával jelentős értéknövelő hatást lehetne gyakorolni a termékekre, amit a fogyasztó az árban is hajlandó volna elismerni, a munkamegosztásba való fokozottabb bekapcsolódást is indokolja. Ez különösen fontos akkor, ha a minőségi termékelőállításban a választék jelentős diverzifikálásában nem tudunk nagyobb eredményeket felmutatni.

Lényegében a bútortermelés rekonstrukciója a termelési technikai ellátottságának költségsökkentő hatása – a kínálat elszakadása a kereslettől – a szakágazat termelési ütemének a lassulásához vezetett, majd a termék-szerkezet egészségtelen torzulását eredményezte. A jövedelmek belső elosztásának differenciálódása pedig a keresletben olyan szórtságot kezdett elérni, amely a korábbi bútortermelés gyakorlatával belső ellentmondásba került, így az vagy a kapacitás-kihasználás csökkenéséhez, vagy a raktárkészletek növeléséhez vezetett.

Az ipari termelés a 90-es évek közepéig a legoptimistább előrejelzések alapján sem haladja meg az 1990. évben elért mennyiséget, s ez a bútortermelésre is igaz.

A bútortermelési eszköz és gyártástechnológiai fejlesztésének a jövőben az igény szerinti választékbővítéssel egyidejűleg alapvetően a termékek minőségi színvonalának emelését kell szolgálnia. Csak ezen keresztül érhető el, hogy a bútorok mind az export, mind a hazai piac vonatkozásában versenyképesek maradjanak. Szükséges ezt hangsúlyozni akkor, amikor a fizetőképesség kereslet várható beszűkülésével indokolt számolni. A minőségjavításhoz ugyanakkor a szellemi erőforrásokat is mozgósítani kell.

Az elkövetkezendő 3–4 évben a *bútoripari kapacitások növelése* nagyobb mérvű beruházások útján csak abban az esetben látszik lehetségesnek, ha olyan új technológiák jelennek meg, melyek a vásárlókereslet igénykielégítését, illetve a piacok jelentős kiszélesedését vonja maga után. Ezen időszak alatt a fejlesztési alapok felhalmozását kell előirányozni, s csak az elhasználandó eszközök pótlására, vagy egy-egy speciális kiegészítő technikai berendezésre célszerű pénzügyi alapokat felhasználni. A gazdaságpolitikai előrejelzés, miszerint a kereslet élénkülése az évtized második felére prognosztizálható, a bútortermék struktúraváltása és a műszaki haladás eredményeképpen új technológiák megjelenése – melynek befogadására és működtetésére az ipar szakembergárdája is felkészül – számítható, mely egyben nagyobb arányú tőkebefektetési, illetve beruházási indítékként jelentkezik, mindenképpen indokolja a termelőeszközök egy adott üzemre vagy technológiára irányuló koncentrált fejlesztését. Az amortizációból és egyéb alapokból képződő pénzügyi forrásokat csak így lesz lehetséges gazdaságosan befektetni.

A korábbi intenzív tényezők és extenzív források a gazdaságnövekedési tényezők között is arányváltozás fog bekövetkezni. A privatizáció magával hozza a korábbi tömegtermelésre szakosodott vállalatok és üzemek lebontását, s ezzel a termelőberendezések kihasználásának csökkenését, egyidejűleg a felszabadult munkaerők által a magánvállalkozók száma növekszik, vagyis az extenzív növekedés ismét az intenzív tényezők hatásának csökkenésével kell számolni.

A bútortermék piac alakulását a jövőben alapvetően befolyásolja a *fogyasztói határhajlandóság* alakulása és a technológia fejlődése. Ugyanakkor ezen tényezők elmentésén is hatnak, így előfordulhat, hogy egymást semlegesítik. Hiába ugyanis a fejlődés biztosította többtermelés, ha a fogyasztó vásárlóerejének megoszlásában a bútortermékre fordítandó hányad – az egyéb megélhetési költségek alakulása miatt – egyre csökken, míg a nemzetközi piacokon való megjelenést ár és minőségi problémák gátolják.

Addig, amíg a jövedelmek újraelosztásának a tömegek részére történő átrendeződése vagy egyéb intézkedések a fogyasztói határhajlandóság növelését nem segítik elő, addig a bútortermék piacban jelentős fellendülés nem várható. Ebből pedig az is következik, hogy a beruházások gyors ütemű növelésének nincs indítéka, s ezzel a szakágazatba beáramló dolgozók száma sem fog növekedni, vagyis a munkahelyteremtő fejlesztések későbbre tolnak. Közismert ugyanis, hogy a fogyasztást csak a foglalkoztatás növelése révén lehet élénkíteni, s ezt a munkanélküliség gátolja.

Főbb megállapítások

Az iparban meglévő gazdasági és technikai tartalékok mobilizálásával, a szerkezeti változások korlátaiban létrejött mozgástér biztosította változások kihasználásával,

val, az előállított termékek piacképességének fokozásával célszerű a hatékony és gazdaságos jövőbeni termelést megalapozni és ebből kiindulva a fejlesztési célokat meghatározni. A *szabadpiacra való áttérés* feladatainak a gazdaságpolitika által megfogalmazott céljai elérésére, azok a bútortermék szakágazatban történő határozott érvényesítése érdekében szükséges.

1) A szakágazathoz sorolt *vállalatok, szervezetek és gazdasági egységek privatizációjának végrehajtása* úgy történjen, hogy középtávon a termelőeszközök döntő hányada (legalább 60–70%-a) magántulajdonba vagy közös érdekeltségű szervezeti egység irányítása alá kerüljön. Ezt mind külföldi, mind magántőke bevonásával, vagy a privatizáció egyéb módjaitól indokolt elérni úgy, hogy az reális áron kerüljön értékesítésre. Egyidejűleg azon üzemek, ahol jelenleg gazdaságtalan termelés folyik, vagy visszafejlesztendő, vagy a tevékenységük megszüntetendő.

2) A magántulajdon szélesebb körű és gyorsabb ütemű megvalósításának akadályai: a meglévő vagyonmérték szerinti értékelésének egyes előírásai és a termelőberendezések jelentős hányada fizikai és erkölcsi kopásának ténye. *Az egyes vagyontárgyak piaci ártételek szerinti eladási áron nehezen értékesíthetők, s ez a privatizáció elhúzódtásához vezet.* A fizikai és erkölcsi kopás mértéke, valamint az infrastruktúra hiánya egyes vállalatoknál oly mértékű, hogy az előírások szerint felértékelte vagyon valószínűleg csak csökkentett áron válik értékesíthetővé, különösen addig, amíg a hazai vállalkozók mobilizálható tőke tekintetében meg nem erősödnek.

3) A hazai bútortermék jövőbeni *fejlesztési irányvonalának kialakításánál* gondoskodni szükséges arról, hogy a bútortermék szakágazat iparon és feldolgozóiparon belüli részaránya a jelenlegi szintől ne csökkenjen, sőt hosszabb távon mérsékelten növekedjen. Ezt a jövedelem termelőképeség is indokolja.

4) A *hazai fogyasztásra* termelt bútortermékek gyártmányválasztékban, funkcióban és minőségben a kereslethez rugalmasan alkalmazkodják és a fogyasztói igényeket differenciáltan tudja kielégíteni. Ezért a közeljövőben különösen indokolt a termelést hatékonyabban végrehajtó kisüzemek, vállalkozók és magán kisiparosok termelő tevékenységének sokoldalú támogatása. (Világbank, EGK, hitelcsomagok, vállalkozásokat élénkítő hitelek stb.).

5) *Az export termelés* jelenlegi részarányát javasoljuk tovább növelni, úgy, hogy a kapacitások jelentős hányadát – legalább 30–35%-át – magas színvonalú korszerű termékelőállításra alkalmassá kell tenni, ezzel az export liberalizáció biztosította piaci és értékesítési módokat széles körben lehet alkalmazni. Különösen a minőség tekintetében szükséges Nyugat-Európához minél rövidebb idő alatt felzárkózni, s ezzel az időszakként esetleges belső kínálat okozta feszültségeket ezen keresztül levezetni. Ugyanakkor a meglévő termelőkapacitás többlettermelő képességének kihasználását olyan irányba célszerű szervezni, hogy a jelenlegi

bútorimportnak a fogyasztásban meglévő részaránya lehetőség szerint ne növekedjék, s az csak a választékbővítés, illetve exkluzív igények kielégítésére irányuljon.

6) *Az ipar és kereskedelem* szorosabb együttműködésének kialakítását – szervezeti összekapcsolása marketing munka erősítése, a kereslet megismerése, továbbá az igényfelmérést segítő információk begyűjtése érdekében – a tulajdonban végbemenő szervezeti változtatásokkal egyidejűleg indokolt kiépíteni.

7) *A műszaki fejlesztést* a legkorszerűbb technológiák és egyes szűk keresztmetszeteket megszüntető gépeknek termelésbe állításával indokolt végrehajtani. Egyidejűleg a kisvállalkozóknak igényei kielégítése érdekében a több műveletet végrehajtó kombinált gépek, kisüzemekben gazdaságosan termelhető kisszeriák számainak beszerzését is biztosítani szükséges.

8) A szociális piacviszonyok, a szabadpiaci verseny fokozatos megerősödésével a társadalmi munkamegosztásba való bekapcsolódás tartalma és iránya is megváltozik. *A szakosodást, a kooperációt, a specializációt és koncentrációt a piaci értékítélet és a hatékonyság fogják szabályozni*, s ezáltal már nemcsak a készáru kibocsátásra történő szervezés lesz ösztönző. Az alkatrészek, alkatélemek, szerelvények és díszítőkellékek kisvállalkozásban történő előállítására így segíteni fogja a választékbővítést, az igények magasabb szintű kielégítését. Mindez a termelés-szervezési forma nemzetközi viszonylatban is figyelemreméltó eredményekhez vezethet, különösen ha a korszerű technikán és technológián alapul.

9) A termelésnövelést előirányzó *fejlesztési célok* mindenkor elhatározásánál – a kereslet ismerete mellett – a háttéripár (alapanyaggyártó, szerelvénygyártó stb.) fejlettségét és fejlesztésük várható irányait mennyiségileg és minőségileg is szükséges figyelembe venni. Az importból történő anyagbeszerzést csak a gazdaságossági eredmény figyelembevételével célszerű előirányozni.

10) *A munkatermelékenységét*, a hatékonyságot a kapacitáskihasználás növelésével, a munkaerő átcsoportosításával, esetleges csökkentésével indokolt biztosítani. Egyidejűleg a munkaerő szakmai ismeretei színvonalának növelésével, a munkanélkülivé válóknak az átképzéséről, illetve kisvállalkozóvá történő lehetőségeiről is szükséges gondoskodni. Ez termelőeszköz átadással, alkatrészgyártásra irányuló megrendeléssel, vagy szolgáltatás biztosításán keresztül elérhető.

11) *A privatizálásnál követendő főbb irány* a meglévő kapacitások kihasználását biztosító értékesítési lehetőségek vizsgálata is. Különös tekintettel a privatizálással egyidőben történő felvevőpiac biztosításának, a külföldi

di tőke megjelenésének az exporttevékenység minden irányban lehetséges fokozásának előírásával. A jelentősen lecsökkent keleti piacok visszahódításának is mindenképpen célszerű előnyt biztosítani. A belföldi piacon pedig a termelés-értékesítési folyamatok összekapcsolását indokolt támogatni.

12) *A hazai fogyasztás strukturális átalakításánál* a gyártmányfejlesztésben a funkció és használati érték kialakításánál olyan változtatásokat célszerű szorgalmazni, amely fokozottabban irányul a közületi, az állami megbízások irányából jelentkező igények kielégítésére. Különösen a Világkiállítás és idegenforgalommal összefüggő szállodai berendezések, az állami kötelezettségvállalással történő külföldi beruházások, kereskedelmi központok, s nem utolsósorban olyan preztízs fogyasztások, melyeket a hazai termelés igényesen ki tud elégíteni. Ide sorolandó a jövő lakásépítései nagyobb alapterületű szobáinak a korszerű, divatirányzatnak megfelelő bebútorozása is.

Összefoglalva

A szakmai konzultációk eredményeit, a következő legfontosabb megállapítások születtek a szakágazat helyzetét, fejlődését illetően:

- a privatizáció célja az kell, hogy legyen, hogy valós tulajdonosok irányítsák a legfontosabb gazdasági folyamatokat, ennek eredményeként ugrásszerűen javuljon az élőmunka termelékenysége és következésképpen az export termelés körülményei európai színvonalra emelkedjenek;
- privatizáció vonatott előrehaladását, melyet döntően kormányzati szándékok motiválnak, csak úgy lehet felgyorsítani, ha a termelő, a menedzsment motiváltágát fokozzuk és a privatizáció megvalósulásáig javul a gazdálkodók működőképességének feltételrendszere;
- a szakágazat számára elengedhetetlen, hogy a gazdálkodás szereplőinek önállósága megtartása mellett, kiemelt fontosságú területeken közös érdekképviselet, közös megjelenés biztosítása valósuljon meg. Ezért a szakma úgy látja, hogy mind a Faipari Tudományos Egyesületnek, mind a Bútorvállalkozók Országos Szakmai Szövetségének a szakmai oktatás színvonalának javításában, a minőségfejlesztés, termékfelelősség feltételeinek kialakítása, mind a kutatásfejlesztés koncentrált kezelése, mind a nemzetközi piacra való kijutás, mind Világkiállításra való felkészülés érdekében szakmailag megalapozott egységes fellépésre van szükség.

Átalakulás, privatizáció a fagazdaságban*

Dr. Tóth Sándor László

A fagazdaságban mind tulajdonosi, mind pedig szervezeti oldalról elindult az eddig integrált erdőgazdálkodási és fa-alapanyagipari tevékenység szétválása. Az állami erdők kezelésére állami vagyongazdálkodási szervezet jön létre, a faipari üzemek a privatizációs szférába kerülnek. A fűrész- és falemezipar sajátosságaival foglalkozik a szerző az európai tendenciák, hazai lehetőségek, a privatizáció eddigi lépéseinek rövid ismertetésével.

A bútóipar után az egész fagazdasággal is indokolt foglalkozni, mivel az itt lejátszó változások hosszabb távon hatnak ki a fa-alapanyagipar, mondhatni az egész faipar helyzetére, jövőjére.

A piacgazdaság szükségszerű és fokozatos kiépülésével, bekapcsolódásunkkal Európa gazdasági életébe már nemcsak a termékek piaca válik nemzetközivé, hanem a kapacitások létesítéséhez, sőt működtetéséhez szükséges tőke is. Ehhez teremti meg a feltételeket a privatizáció. Kormánycélkitűzés is, hogy az állami tulajdon túlsúlyát a magyar gazdaságban a magántulajdon váltsa fel.

Fagazdaság alatt az erdőgazdálkodást, fafeldolgozást és fakereskedelmet értjük. Vannak, akik még emlékeznek arra, hogy 1970-ben az erdőgazdaságok és faipari vállalatok összevonásával jöttek létre a vegyes profilú vállalatok, a máig működő erdő- és fafeldolgozó gazdaságok. A politikai és gazdasági rendszerváltás a fagazdaságban is mind tulajdonosi, mind pedig szervezeti oldalról külön fogja választani az erdőgazdálkodást és a fafeldolgozást. Amíg az állami erdők tartósan állami tulajdonban maradnak, addig az ipari üzemek egyértelműen a vállalkozási, privatizálási szférába kerülnek át. Már 1991-ben kezdetét vette az a folyamat, amelynek során az állam a fagazdaságból – az erdő kivételével – kivonul. Mindezek ismeretében a fa-alapanyagipar példáján szeretném a fagazdaságban zajló változások jellemzőit röviden bemutatni.

Az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok, vállalatok átalakulása

Az erdőgazdasági vállalatoknál lévő erdők kezelésére állami (kincstári) vagyongazdálkodási szervezet jön létre, míg az erdő magántulajdoni arányának növekedése a kárpótlásokkal és a magánszférában történő erdőtelepítésekkel fog várhatóan bővülni.

Az átalakulás felülről vezérelt módja az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok (EFAG-ok) államigazgatási felügyelet alá vonása, amikor is a vállalatok irányítása átkerül az Állami Vagyongynökség, ill. az alapító minisztérium megbízottjának kezébe, majd sor kerül az erdőgazdálkodás vagyoni és szervezeti különválasztására. Az átalakulási folyamat 1991-től kezdődően konkrétan a következő módokon volt érzékelhető:

- vagy az erdőgazdálkodás vált le a vállalatról. Erre jó példa a Szombathelyi, valamint – hogy Szegeden maradjunk – a Délmagyarországi Állami Erdőgazdaság mint önálló állami vállalatok alapítása,
- vagy a fafeldolgozás önállósítása a vállalatnál gazdasági társasággá szervezése, majd privatizálása. Ilyen a Barcsi Fűrész- és Parkettagyártó Vállalat, valamint a Felnémeti Fűrészipari Vállalat Egerben,
- volt példa a faüzem értékesítésére, ill. társaságba vitelére, ilyen a JWC BAKTAFKA Kft. Baktalórántházán.

A végeredmény mindegyik esetben ugyanaz, a megoldás módja legfeljebb abban különbözik egymástól, hogy a leváló, vagy társaságként megalakult gazdálkodó egység csak azokat a vagyontárgyakat vitte magával, ami gazdálkodásához feltétlenül szükséges.

Gyorsítani fogja várhatóan az átalakulási folyamatot az ez évben jogszabályilag belépő átalakulási kényszer, valamint az összes EFAG államigazgatási felügyelet alá vonása, amire az év első hónapjaiban kerül sor.

Általában az átalakulások, privatizáció kapcsán érdemes tudni, hogy mindehhez az alapító (minisztérium) egyetértése szükséges, míg a nevesített állami tulajdon értékesítéséhez az ÁVÜ hozzájárulása kell. Az erdő művelési ágának, tulajdonlásának megváltoztatásához a területileg illetékes Erdőfelügyelőség, míg a belterületi telkeknél az Önkormányzat hozzájárulása a feltétel.

A fakereskedelemben az átalakulás előrehaladott stádiumban van: a LIGNIMPEX Külkereskedelmi Vállalat korábbi tevékenységét már több gazdasági társaság (Kft) folytatja, s napirenden van a legnagyobb fakereskedelmi és egyben fűrészipari vállalat, az ERDÉRT gazdasági társasággá szervezése is.

* A Faipari Tudományos Egyesület 1992. április 2-i közgyűlésén, Szegeden elhangzott előadás

Fűrészipar

A jelenlegi állami és (termelő)szövetkezeti fűrésziparban meghatározó tényező lesz az alapanyag és a termékek minősége, s különbséget lehet tenni a különböző nagyságú üzemek piaci pozíciója között is. Itt olyan üzemnagysági kategóriákat állíthatunk fel: kisüzemről évi 10 ezer m³ alapanyag feldolgozás alatt beszélünk, középüzem a 10–50 ezer m³ közötti, míg nagyüzem az e feletti kapacitású.

A kisüzemek a helyi, piaci környezetükben elsősorban bővülő szolgáltatásaik területén fognak versenyezni egymással, vagyis milyen szállítási határidővel dolgoznak, milyen készütségi fokú terméket állítanak elő olyan járulékos szolgáltatásokkal, mint pl. az impregnálás, szárítás, gyalulás. A szerényebb választékskálával rendelkező középüzemeket már komolyabb mértékben érinti a piaci verseny, de a konkurenciaharc igazából várhatóan a nagyüzemeknél fog jelentkezni. Nyugat-európai példák nyomán általában a fűrésziparban a kapacitások koncentrációjának, a minőség és a kapcsolódó szolgáltatások iránti igények növekedése várható.

Falemezipar

A falemeziparról már részletesebben esett szó szaklapunk ez évi 1. és 2. számában. Érdemes újlag megemlíteni, hogy az ország erdeiből kitermelt és rendelkezésre álló falemezipari alapanyagok a következőképpen hasznosulhatnak: lemezrönkből közismerten furnér, ill. rétegelt lemez (rétegelt fa) készülhet, míg az egyre nagyobb mennyiségben rendelkezésre álló olyan sarangolt erdei választékokból, mint a papírfa, forgácsfa, rostfa, vastag tűzifa készülhet forgácslemez, farostlemez, előállítható cellulóz, de ezen alapanyag egy része tüzelőanyagként is hasznosulhat. Magyarországon

viszonylag magas a kitermelt faanyag energetikai hasznosulása – eltüzelése – több, mint 40%. Ez jó is, meg rossz is, attól függően, honnan nézzük. A fa mint tüzelőanyag, alig szennyezi környezetünket, környezetkímélő energiahordozónak számít, de ipari alapanyagartalékként is felfogható a falemezgyártás (forgács- és farostlemezek), valamint a cellulózgyártás számára.

Európai tendenciák, hazai lehetőségek a privatizációban

Az európai közösségi országokban a fűrésziparban koncentrációs és integrációs törekvések egyaránt megfigyelhetők, míg a falemezgyártásban egyre fontosabb szerepet játszanak a tőkeerős magán csoportosulások.

A hazai fűrésziparban még csak a privatizáció első lépéseiről beszélhetünk, míg a falemeziparban már több külföldi résztulajdonú gazdasági társaság működik: az elsőként megismert INTERSPAN forgácslemezgyártó Faipari Kft. Vásárosnaményban, a hasonló profilú MULTIPAN Forgácslapgyár Szombathelyen, valamint a Budapest Furnérművek. Ha alaposabban belegondolunk, érdemes megemlíteni, hogy a Gyöngyösi Parkettagyár is már húsz-egynéhány évvel ezelőtt társulásos alapon jött létre.

Kiderül az elmondottakból, hogy privatizálásra számos lehetőség van még mind állami, mind pedig a (termelő)szövetkezeti fűrésziparban, a furnérok és rétegelt lemezek gyártásában, valamint a farostlemezgyártásban egyaránt.

Irodalom

- [1] Nyárs J., Tóth S. L.: A nemzetközi együttműködés lehetőségei és feltételei a fűrész- és falemeziparban. Merre tart a faipar? Konferencia előadás, Budapest, 1991.
- [2] Tóth S. L.: Falemezgyártás, privatizáció = Faipar 1992. 2. sz.

HAZAI LAPSZEMLE

Rovatvezető: *Ézsás Pálné*

1992. április

ERDÉSZETI LAPOK

XIX. Nemzetközi Erdészdiák Szimpózium

1991. szeptember 29-e és október 8-a között a hollandiai Waningen városban Nemzetközi Erdészdiák Szimpóziumon vettek részt az Erdészeti és Faipari Egyetem képviselői. 38 országból mintegy 150 diák vett részt a találkozón. Az előadók két fő problémakörrel foglalkoztak: 1. Az erdőterületek tulajdonviszonyai. 2. Az erdők hasznosításának problémái. A cikk szerzője Battyányi Anikó és Gulyás Gyula.

Erdészeti és Faipari Műszaki Bizottság alakult

1991 októberében Erdészeti és Faipari Műszaki Bizottság alakult, amely szakmai főrumként működik az erdészeti-, a fűrészipar-, a fa alapanyagú lemezeket gyártó-, a fa félkésztermékeket gyártó- és a vegyesipar területén. Elsődleges feladatai közé tartozik az 1993. január 1-jével induló egységes európai piacra való felkészülés elősegítése a szabványosítás terén. Korszerűsítik a szabványosítási munkamódszereket, az ISO, valamint a CEN szabványainak beépítését a magyar szabványrendszerbe. Felülvizsgálják az érvényben lévő szabványokat, törlést és új szabványokat is készítenek. Az EK országokban a szabványok a gyártók számára nem kötelezőek.

Az MSZH átalakít

A Magyar Szabványügyi Hivatal a jövőben intézetté alakul át, egyesületi formában működött a különböző műszaki bizottságokat, így az Erdészeti és Faipari Bizottságot is. A bizottság elnökévé Káldy Józsefet, a ME-FAG igazgatóját, elnökhelyettesévé dr. Wittmann Gyulát, az AGROKOMPLEX Ipari Rt. fejlesztési főmérnökét választották. A bizottság az MSZH mezőgazdasági és élelmiszeripari szakosztályán működik, konkrét szabványalkotó tevékenységgel nem foglalkozik.

A cikk szerzője Fodorné Orosz Erzsébet ismerteti a 14 alapító vállalat nevét, és további támogatókat is várnak.

CXXVII. évf. 1992. április.

Az Ellenőrző Bizottság beszámolója a FATE közgyűlésének

Pásztor Péter

A Faipari Tudományos Egyesület működési rendszerében az előző évhez képest változás nem történt

A tevékenység 1991-ben is megoszlott az egyesület működését biztosító, mondhatnánk: alaptevékenységre és a vállalkozási tevékenységre.

A megosztás azért is lényeges, a működési tevékenységet nem terheli a vállalkozási nyereségadó, a vállalkozási tevékenységet igen.

Szeretném ismertetni a gazdálkodás legfontosabb adatait.

Megjegyzem, hogy az egyesület mérlegét a METESZ készíti és ennek határideje csak e hó végén van. Az adatok ennek ellenére megfelelő pontossággal rendelkezésünkre állnak.

A működési tevékenység bevétele	7778 ezer Ft
míg az elszámolt ráfordítások összege	7222 ezer Ft
Az eredmény	556 ezer Ft

A bevételek fő tételei:

egyéni tagdíj	111 ezer Ft
jogi tagdíj	1 739 ezer Ft
szakmai tan.utak	2 785 ezer Ft
deviza eladás	651 ezer Ft
bank kamat	1 134 ezer Ft
állami támogatás	430 ezer Ft

A kiadás főbb tételei az előzőekben felsorolt bevételi tételekhez kapcsolódnak, mint például a szakmai tanulmányutak ráfordításai: 2 717 ezer Ft értékben. De itt jelenik meg a FAIPAR előállításának költsége is 761 ezer Ft értékben. Ide tartoznak még a bérleti díjak, METESZ tagdíj, METESZ szolgáltatások díja stb.

A vállalkozási oldalon a bevétel:	2 383 ezer Ft
a kiadás:	2 056 ezer Ft
az eredmény:	327 ezer Ft

Ezt az összeget 131 ezer Ft adó terheli.

A vállalkozási tevékenység nagyrészt a külföldi csoportok utaztatásából állt.

Megállapíthatjuk, hogy 1991-ben az Egyesület – és természetesen tagjai – kigazdálkodták a működéshez szükséges pénzt és ezen felül sikerült 883 ezer Ft adózás előtti és 752 ezer Ft adózás utáni eredményt elérni.

Az Egyesület működését ez az eredmény, valamint az előző évekről áthozott tartalékok biztosítják.

Az Ellenőrző Bizottság mindhárom tagja tartotta a kapcsolatot az év során mind egymással, mind a FATE Titkársággal, ahonnan a szükséges segítséget és információkat mindig megkaptuk.

Két részterületet vizsgáltunk részletesen. Ezek: a szerződéses munkák, illetve a tanulmányutak szervezésével kapcsolatos elszámolások voltak.

Az EB elnöke a FATE vezetőségének üléseire mindig meghívást kapott és ezek többségén részt is vett.

Az Egyesület utolsó három évét vizsgálta nemrégiben a METESZ ellenőrzési osztálya is. A vizsgálat eredménye minden tekintetben pozitív volt.

Ezek után feladatomban megfelelően ismertetem az 1992. évre vontkozó költségvetést.

Bevétel:	6 050,0 eFt
Kiadás:	<u>7 197,0 eFt</u>
Egyenleg:	-1 147,0 eFt

Mint látható, a jelenlegi realitások figyelembevételével veszteséget kellett tervezni. Ennek ellenére néhány tényező kedvezőbb alakulása esetén van remény a hiány nélküli évvázásra.

Kérek mindenkit, hogy kövessen el minden tőle telhetőt annak érdekében, hogy a FATE bevételei növekedjenek. Gondolok itt az esetleges rendezvények egyesületen keresztüli szervezésére. A szakértői igazolványt kaptak tevékenységének FATE-n keresztüli bizonyítására és az egyéb lehetőségek kihasználására.

HIRDESSEN A FAIPARBAN

Hirdetések leadhatók:

a FAIPAR szerkesztőségén

Budapest, II., Fő utca 68. 1027

Telefon: 201-9929

Mit láttunk a bécsi bútorkiállításon?

Matlák Zoltán

Bevezetés

Egy évvel ezelőtt (FAIPAR 1991. 4. szám) ugyanezzel a témával foglalkozó cikkem jelent meg. Ez lehet, hogy a gyenge fantáziámat tükrözi, de talán inkább azt, hogy a tavaly írtak ma is maradéktalanul igazak, még sokat tanulhatunk nyugati szomszédainktól.

A kiállítás méreteiről, sokoldalúságáról itt csak annyit, hogy a szélsőséges formák és funkciók is megtalálhatók, de legnagyobb részt az üzletekben is kapható – prospektusokkal ellátott – kiforrott típusokat mutatták be. A kiállítás területe akkora, amit kis erőfeszítéssel egy nap alatt át lehet tekinteni.

A következőkben bútorfunkciónként kívánom a tapasztalatainkat közreadni.

Szekrénybútorok

A kiállított bútorok közül szinte teljesen hiányoztak a nagyobb elemösszetételű szekrény sorok. Általában is kevesebb szekrénybútort mutattak be, azok többsége kevés elemből álló szekrény sor, vagy szőlő vitrin, hifi, bár stb. szekrény volt, a nappali és 6–8 ajtós, vagy 2–3 tolóajtós szekrény a hálószobákban. (1. ábra)

A kevés kiállított és a prospektusokon látott szekrény sornál változatlanul a tört frontok, a kupolák és

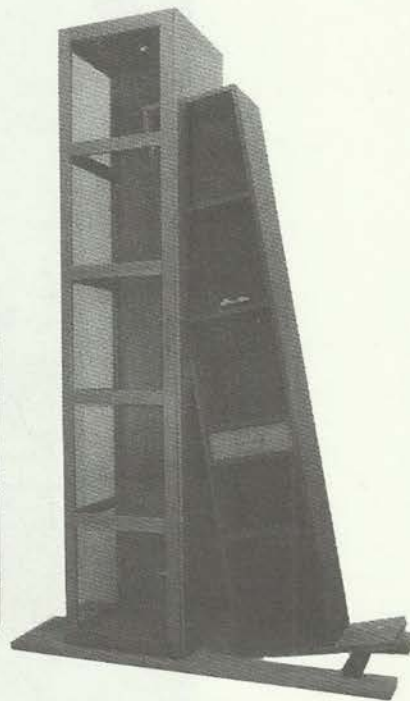

1. ábra. Kombinált vitrines elemcsoport

2. ábra.

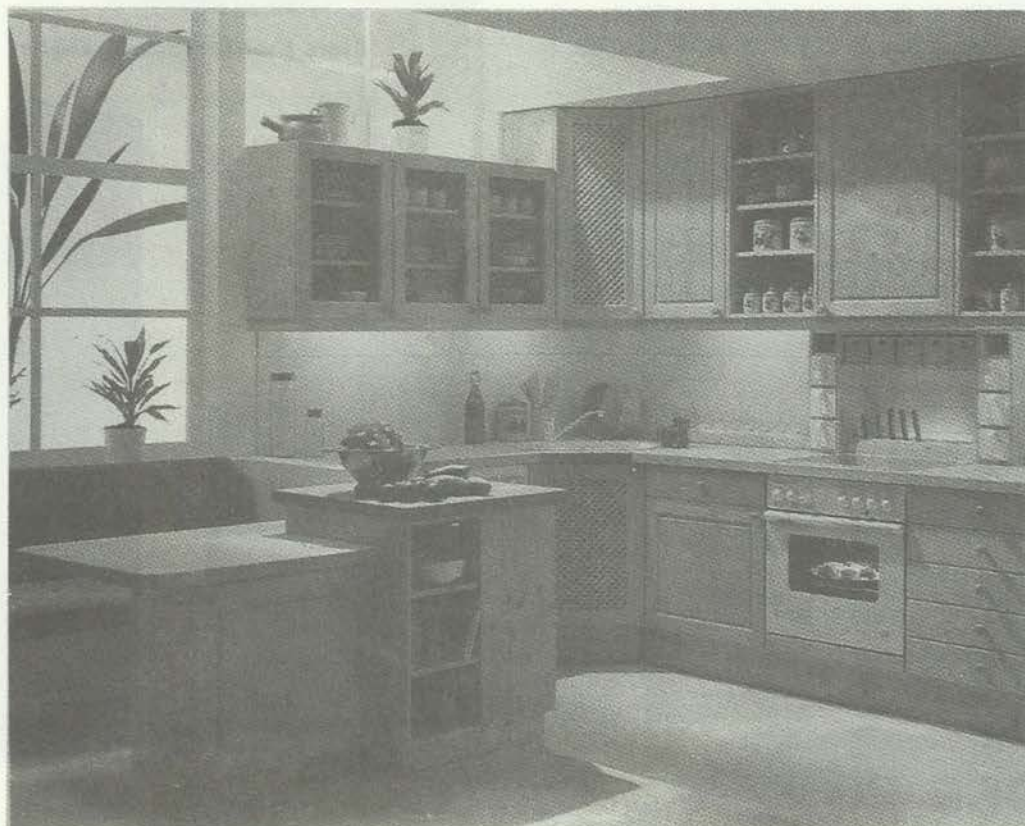
a) A szekrény sorok egyik jellemző formai és funkcionális kialakítása

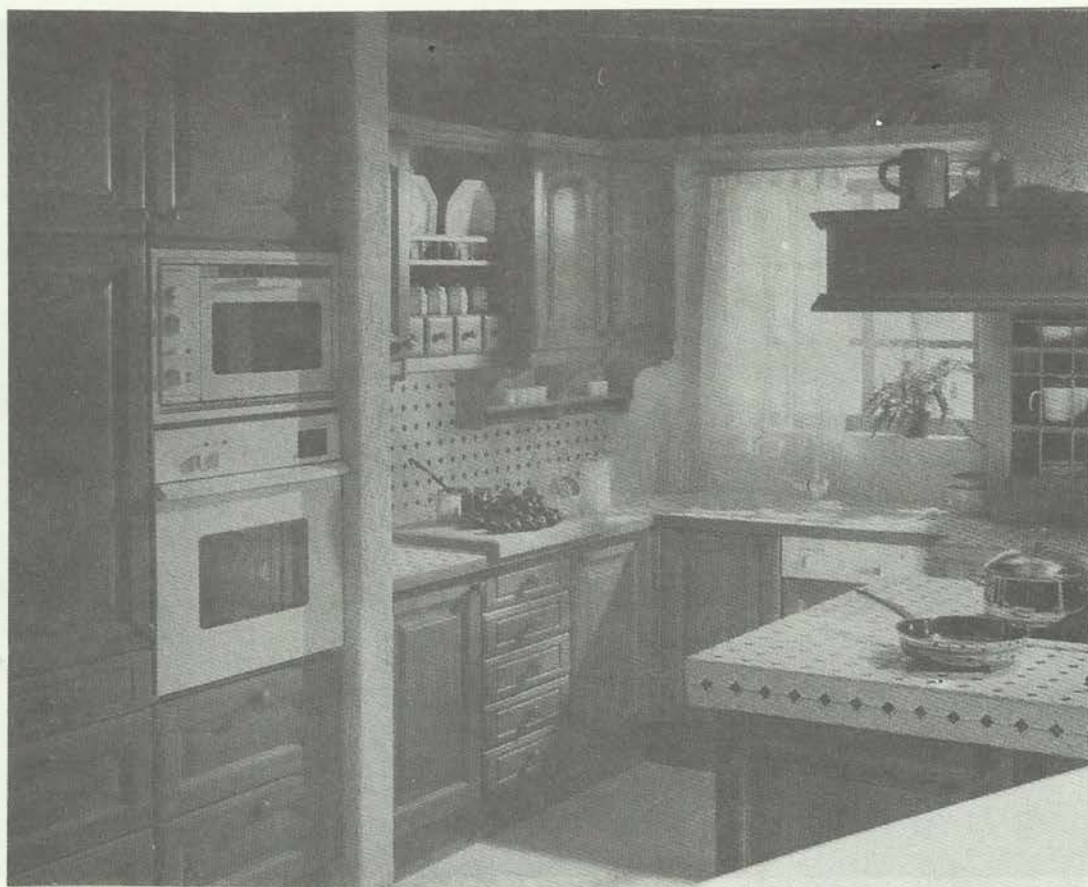
b) Egy példa a nem jellemző, de meglévő túlkapásokra

3. ábra. Egy átlagosnak mondható konyhasarok

4. ábra. Sarkon elhelyezett mosogatóval és étkezővel kombinált konyha egy változata

5. ábra. Több technikai újdonságot tartalmazó, közepén elhelyezett különleges tűzhellyel berendezett konyha

csúcsos tetők domináltak, esetenként már kissé öncélúnak látszó formai kialakítások is előfordultak (2. ábra).

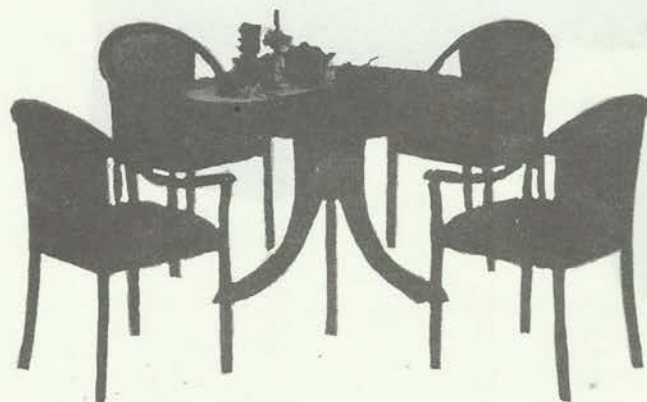
Növekvő, de még nem számottevő mennyiségben bio szekrényeket is kiállítottak. Ezeknek minden alkatrésze a pántok és a zárok is tömörfából (általában bükkfából) készültek.

A szekrényesorok hiánya, illetve fejlődésük megtorpanása valószínűleg a nyugati lakáskultúra jellemzője.

A tároló funkciók többségét az előszobában, gardero szobákban és a hálószobákban elhelyezett nagy befogadó képességű szekrényekkel oldják meg. A lakószobák tágas tereit nagy tömegű szekrényesorokkal nem bontják meg, az ott igényelt funkciókat kisebb méretű vitrinekkel, hifi bútorokkal, bársekre nyekkel, esetleg sarkok bárpultokkal elégítik ki.

Konyhabútorok

Az elmúlt évek során a legnagyobb fejlődést – a bécsi kiállításon – a konyhabútorok mutatták. A kiállított konyhák mennyisége funkció és azzal összhangban lévő forma választéka, az ízléses színek, a korszerű anyagok, a technikai megoldások nagy száma a látogatóból csak elismerést válthatott ki.

6. ábra. Étekező garnitúra kör alakú asztallal, hozzá illő székekkel

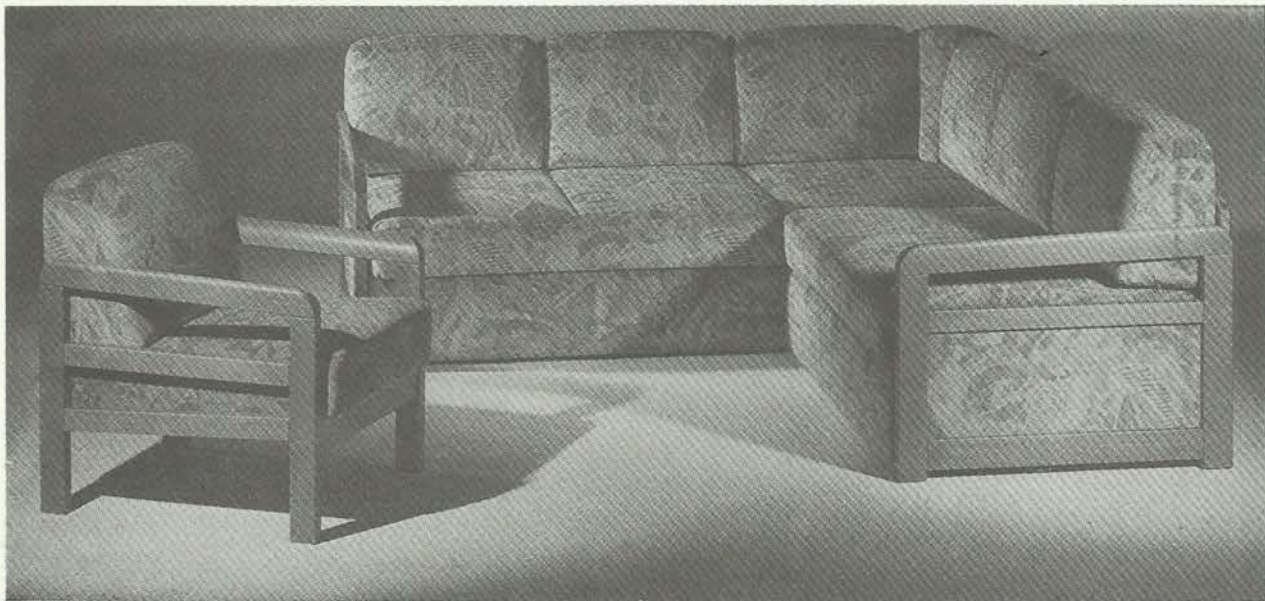
7. ábra. Karosszékekkel rendelkező étekező garnitúra

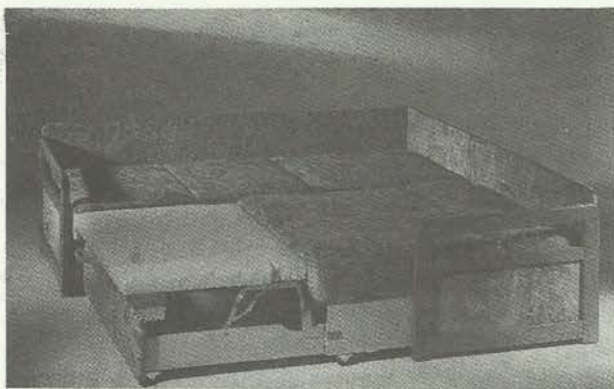
8. ábra. Kétharmad kör alakra kialakított étkező garnitúra

9. ábra. Kiemelkedő kényelmi és esztétikai tulajdonságú modern bőrbevonatú ülőgarnitúra

10. ábra. A hagyományos formajegyekhez visszatérő enyhén domború éldíszvarrással készített ülő-fekvő garnitúra

11. ábra. Az előző garnitúra nagyméretű fekvőhelyé alakítva

A konyhabútorokon látszik a tudatos tervezés, a funkcionális elemek pont ott vannak, ahol szükség van rájuk, a technikai eszközök részére a szükséges méretű elem van kialakítva, a munkaasztalok mélysége és magassága az adott funkciók szerint változik, ezáltal egy mozgalmas megjelenést is adva a bútoregységnek (3. ábra).

A görgős fiókvezetők, a forgó sarokpolcok, kibillenthető állványon megfelelő helyzetben rögzíthető konyhagépek, a jó vízzárási megoldások, az elszívó berendezések és sok más mellett a sokféle mellékfunkcióval ellátott mosogatótálak érdemelnek említést.

Az elrendezés szempontjából érdekesnek és hasznosnak ítélem azt, amikor a mosogatót vagy a tűzhelyet sarokra állították. Gyakori megoldásként mutatták be a konyha közepe felé „L” vagy „T” alakban benyúló elemeket, amelyek egyik oldala a konyhai és kiszolgáló funkciót, a másik étkező funkciót látott el (4., 5. ábrák).

Ugyancsak gyakran láthatunk a konyha közepére telepített főzésre és/vagy étkezésre alkalmas elemcsoportokat.

Étkező garnitúrák

Az étkező garnitúrák két jellemző csoportban szerepeltek. Az egyik az előzőekben említett konyhabútorok szerves része, vagy azokhoz színben és stílusban illeszkedő bútorzat, a másik a nappali szobákhoz illeszkedő étkezők, étkező sarkok berendezései.

Az étkező asztalok többsége nagyobbítható volt, formában a kör alakúak voltak többségben, de érdekességként említem a nyolcszögletű és letört sarkú asztalokat (6., 7. ábrák).

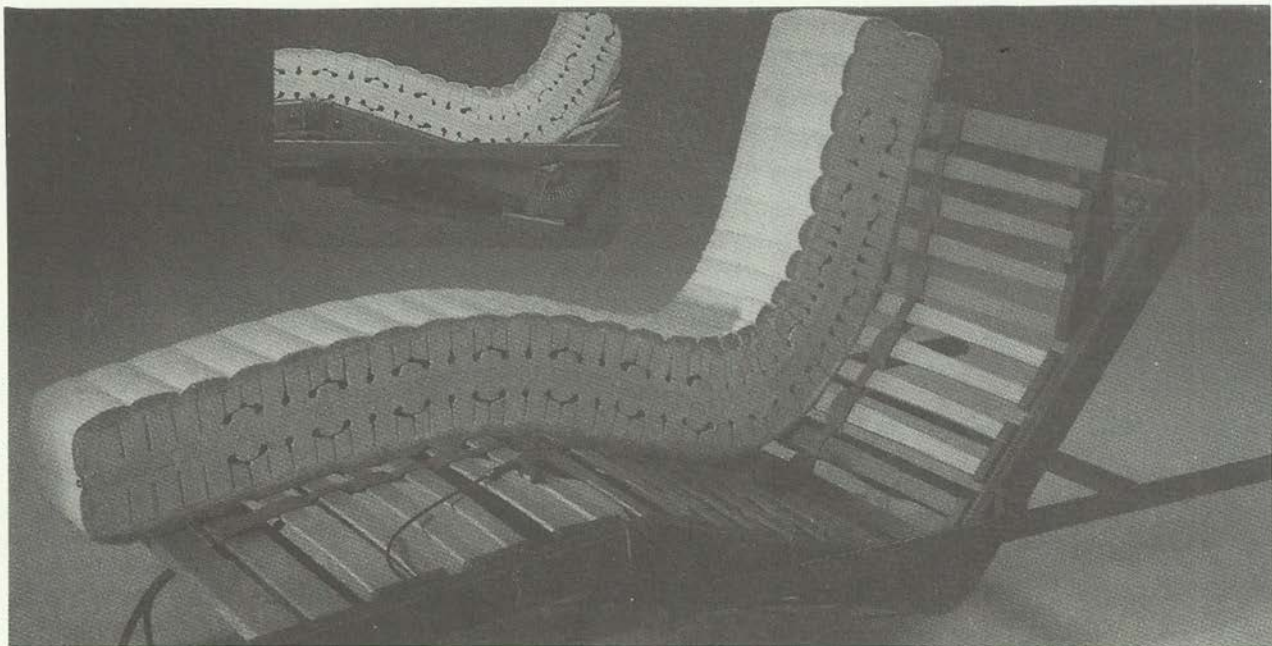
Az étkező székek mellett gyakoriak voltak a karosszékek, sarok ülőbútorok és félkör alakú ülőbútorok (8. ábra).

Kárpitozott bútorok

A legtöbb kiállító, a legnagyobb területen és a legnagyobb választékban a kárpitozott ülő- és ülő-fekvő bútorokat állított ki.

A kárpitozott garnitúráknál a nagyon sokféle formai és színváltozatok között megtalálható volt a modern vonalvezetésű ráncolt szövet és bőr bevonatú (9. ábra) garnitúra, de a többség a hagyományos formajegyeket tartalmazó, jól kiszótt középvastagságú és keménységű szövettel bevont bútor volt.

A szövetminták modernnek, nagy és közép méretűek, többnyire nem határozott figurát, vagy geometriai alakzatokat adóak, sok színből (általában a téglala, mályva, lila, világoskék, világos zöld színek) összetettek voltak. A kárpitozások a hagyományos párnázat formáit

12. ábra. Az ágyak jellemző tartószerkezete, motorikusan állítható alappal és üreges PUR-habmagú ágybetét-párnával

és tulajdonságait követve enyhén domborúak voltak, az éleket finoman díszvarrásokkal hangsúlyozták (10. ábra).

Meglepően sok kétfunkciós bútort láttunk. A működtető mechanizmusok jól funkcionáltak, azonban a fekvőfelületek többsége csaknem állandó használatra alkalmas, ún. vendégágy volt (11. ábra).

A kiállítás másik hangsúlyos területe a hálószobák, ezeken belül is az ágyak rendkívül sokféle változata volt. Az ágyak két fő szerkezeti eleméről, a tartószerkezetekről és a szabadpárnákról külön-külön tanulmányt lehetne írni. Itt csak annyit tudok mondani, hogy az ágyak tartószerkezete ívelt farugó. A tartóalap lehet

fix, vagy sokféleképpen állítható. Az állítás lehetősége egyszerű vasalatokkal, fokozatokkal vagy villanymotorral működtetett műszaki szerkezetekkel fokozat nélkül lehetséges (12. ábra).

A szabadpárnák rugómagosak, PUR-hab magosak, téli-nyári oldalúak, sokféle kombinációban készültek. A párnázást jelentős arányban bioanyagokból, vagy bioanyagokkal kombinálva készítették.

Összefoglalva a látottakat megállapíthattuk, hogy az előző évhez képest rendkívüli nagy újdonságokat nem láttunk, de a nagyon sok kisebb változás is hozzásegíthet a szakma fejlődésének megítéléséhez, a nyugati forma és ízlésvilág tendenciáinak megismeréséhez.

HÍREK

1992. május 27-én Egyesületünk rendezvénye keretében bemutatkozott a budapesti székhelyű **ERKO Kereskedelmi Társaság Kft.** A cég 1991-ben alakult egymillió forintos alaptőkével és már az első évben negyvenmillió forint árbevételt ért el. A bútortermelési iparban használatos csavarokat forgalmazznak kitűnő minőségben, széles skálájú választékban, a bemutatott minták és prospektusok tanúsága szerint, nagykereskedelmi áron. A fecsavarokból minden méretben megfelelő mennyiséggel rendelkeznek, úgyhogy ezekből azonnali kiszolgálás lehetséges. Speciális igények ki-elégítése is maximum 14 nap alatt biztosított.

Erős Györgyné igazgatóhelyettes, cégtulajdonos előadásában ismertette a Társaság megalakulásának történetét – üzletpolitikáját – és stratégiáját.

A második előadó, *dr. Dalocsa Gábor* „Oldható kötések a faalapanyagokból készített használati tárgyaknál” címmel tartott előadást, tudományos és műszaki oldalról megvilágítva a csavarok technológiai használatát, annak követelményeit.

Az előadásokat konzultáció követte.

A Kft. Budapest, XIV., Komáromi út 29. szám alatt található.

Telefon/Fax: 251-5458

A faanyagvédőszeres szerves hatóanyagai

II. rész

Dr. Gyarmati Béla

3. A fémtartalmú szerves vegyületek

A nehézfémek (a Cu, a Zn, az Sn, a Pb és a Hg) általában fokozzák a szerves vegyületek biocid hatását. A faanyagvédelem számára fontos csoportok: – a ciklopentan-karbonsavak fém-sói, a naftenátok; – a trialkil és a triaril fémvegyületek, pl. a tributil-ón-oxid; – a kinolátok és az oleátok. Vízben egyik anyag sem, ásványolaj-párlatokban viszont mindegyik oldódik; nem párolognak, nem bomlanak, nem égnek. A gombák és a rovarok ellen hatásosak, de az emberekre és a használatokra kevésbé veszélyesek.

3.1. A réz- és a cink-naftenát

(Copper-, Zinc-naphthenata.) A faanyagvédelmi célra alkalmasnak tartott naftenátok minőségi követelményeit hasonlóan adják meg a szabványok (pl. az AWPAP 8, a BS 3769 és 3770, a GOSzT 9549, az MSz 6771/3) a legfontosabbak: az anyag legalább 180 mol. tömegű ciklopentan-karbonsavból származzon; a Cu-tartalom legalább 6–10%, a Zn-tartalom 6–12% legyen.

Az ásványolajban oldott fém-naftenáttal való telítést már a századforduló körüli években ajánlotta K. W. CHARITSCHKOW, de gyakorlati jelentősége csak az 1930-as évektől lett az USA-ban (GILBREATH 1943, HARKOM, SEDZIAK 1947, MINICH, GOLL 1948). A Cu- és Zn-naftenátot (esetleg a Hg- vagy Pb-vegyületet) tartalmazó és egyszerű technológiákhoz használható kereskedelmi készítmény volt az angol ARBOSAN, CHAMOSAN, CELPRUF, CUPRINOL, NOUDEX, RENTOKILL, SOLIGNUM, SOVREIGN, TIMBERENE, WYKAMOL, valamint a német HIEO Lasur, a RICOLIT és a XYLAMON változatai; az utóbbiakból azonban az elmúlt években kimaradtak a fém-naftenátok, s ezek szerepét is az újabb hatóanyagok (pl. a Phoxim, a Thiram) vették át.

3.2. A tributil-ón-oxid

(Bis tributyl-tin-oxide = TBTO.) Biocid hatástartománya nagyon széles; fényérzékeny. A termékismertető szerint: vizsgált bazidiumos gombák között a keskeny lemezes tapló a legérzékletlenebb, de 0,4 kg/m³ ennél is megakadályozta a korhadást, a lágykorhasztók bontását már 0,1 kg/m³ is gátolta; a házcincér, a termeszek, a tengeri kártevők ellen jóval hatásosabb, mint a PCP és sokkal inkább, mint az ásványolaj; a párologása miatt a felületi védőkezelést követő időszakban bizo-

nyos hatáscsökkenéssel kell számolni; az emberekre nézve is mérgező, de kevésbé veszélyes, mint a PCP (TIN RES. INST. 1956, FAHLSTRÖM 1958, HOF, LUIJTEN 1959, KERNER 1969, BECKER, LOEBE 1972.). Az eredeti, a kioldási és a párologási igénybevétel utáni határértéke (METZNER...1977):

Poria vaporaria esetében, kg/m ³	0,2	0,2	0,3
Coniophora puteana-nál	0,8	1,3	2,0
Coriolus versicolornál	1,0	1,7	2,5
Gloeophyllum abietinumnál	0,2	0,2	0,3.

Az 1950-es évektől a telítőolajok hatásosságának fokozására használták az USA-ban, Nyugat-Európában, majd megjelentek az egyszerű technológiákhoz alkalmas kereskedelmi készítmények is; ilyenek voltak: az angol ARBOSAN, BRUNOBIT, CUPRINOL, NUBEX, PRETREAT, PROTECTIM, RENTOKILL, TIMBERENE, valamint a német AGROTEX, BASILEUM SPI és -FB, a HIEA, KOMBINAL, KULBALAT, RICOLIT, amelyekben rövid ideig szerepelt a PCP, a HCH, a fém-naftenátok helyett.

Az NDK-beli KOMBINAL TOC koncentratum 1969. évi ismertetője szerint a készítmény TBTO tartalma 129 ± 7 g/l, mely 0,5–1%-os hígításban használható, s azzal 45 kg/m³, ill. 350 g/m² (tehát mintegy 30–60 g/m³, ill. 0,3–0,5 g/m² TBTO) felvételt kell elérni. A BASILEUM FB koncentratumban 5% TBTO (és 2,25% Dichlofluamid) van, ebből 20%-os hígítás készíthető, amivel kb. 200 g/m² felvételt (tehát kb. 2 g/m² TBTO tartalmat) kell biztosítani a gombák elleni védelemhez. Megemlítendő itt a tributil-ón-naftenát is, mely 0,7%-ban (Furmecyclo-x-szal együtt) biztosítja a XYLAMON Braun védőhatását.

3.3. A fémtartalmú kinolátok

A 8-hidroxid-kinolin (8-kinolin, oxin; C₉H₇NO) származékai közül a Cu- és az Al-8-hidroxid-kinolátot említi a szakirodalom; ilyen kereskedelmi készítmény volt az ARBEX, a COPPER, a MITROL, a QUINOLATE; gyakorlati jelentőségük nem nagy.

3.4. A fenil-higany-oleát

A fenil-higany-hidroxid olajsav észtere (C₂₄H₃₈OHg) nagyon hatásos a kékülést és a korhadást okozó gombák ellen (METZNER...1977). Eredeti határértékének a kioldási és a párologási igénybevétel miatti változása arra utal, hogy védőképessége kissé csökken az igénybevételek miatt:

<i>Poria monticola</i> ellen, kg/m ³	0,2	0,4	0,3
<i>Coniophora puteana</i>	1,0	1,7	1,5
<i>Coriulus versicolor</i>	1,2	1,4	1,3
<i>Gloeophyllum abietinum</i>	0,3	0,6	0,7.

4. A karbamátok

A karbaminsavak származékai az 1930-as évektől szerepelnek a növényvédelmi hatóanyagok között, mert számos károsító ellen hatásosak, de az emberre nem olyan veszélyesek mint pl. a klórozott szénhidrogének.

4.1. A metil-karbamátok

A német faanyagvédelmi szakirodalom a következők hatásosságát ismertette (METZNER...1977): Bassa (buthylphenyl-methyl-carbamate; C₁₂H₁₇O₂N), Carbaryl (naphthyl-methyl-carbamate; C₁₂H₁₁O₂N), Propxur (isopropan-oxphenol-methyl-c; C₁₂H₁₅NO₃). Vízben alig oldódnak, kevéssé párolognak. A rovarok ellen jó érintési és légzési mérgek (METZNER...1977):

	B.	C.	P.
<i>Hylotrupes bajulus</i> , g/m ³	17...44	12...18	18...30
<i>Anobium punctatum</i>	kb. 400	1700...4500	1100...2000
három termeszfaj ellen	500...750	1100...1250	140...250

Párolgásuk miatt főleg az ideiglenes, vagy a megszüntethető védelem számára vehetők figyelembe, tartósabb hatása csak a Propoxurnak van. Faanyagvédelmi tapasztalatról még nincs adat.

4.2. A metil-ditio-karbamátok:

Na-dimetil-ditio-karbamát (Na-DDC; C₃H₆NS₂Na),
Zn-dimetil-ditio-karbamát (Zn-DDC, Ziram;
C₆H₁₂N₂S₄Zn),
Na-metil-ditio-karbamát (SMDC, Vapam;
C₂H₄NS₂Na),
tertamatil-tiuram-diszulfid (TMTD, Thiram;
C₆H₁₂N₂S₄).

Az első három vegyület hatásosságát a Faipari Kutató Intézetben vizsgálták (BÁLINT 1967, 1969; VARGYAY 1989.).

Az Na-DDC előnye, hogy egyike a kevés szerves hatóanyagoknak, mely vízben jól oldódik. A 2%-os oldatával való felületi kezelés védett a *Merulius lacrimans* ellen, a 3%-os a *Trametes versicolor* ellen, de nem eléggé a *Coniophora cerebellával* szemben. A vegyületből felszabaduló kellemetlen szagot a szén-diszulfidnak tulajdonították és adalékokkal (pl. formaldehid-oldattal) kívánták csökkenteni. A védőszert 1968-ban szabadalmaztatták és azt FAKISOL néven ismertették. Na-DDC hatóanyaga a BORAX SDD, PROCHIM, THIABOR faanyagvédőszereknek (CSERJESI, JOHNSON 1982.).

A Zn-DDC a legrégebbi növényvédő fungicidek egyike, mely csak az újabb ditio-karbamátok miatt veszített jelentőségéből. A farontó gombák elleni hatásosságát még jobbnak találták a FAKI-ban, mint az Na-DDC esetében, amint az a FAKISOL szabadalomban olvasható; hatóanyaga a finn FENNTOX-nak is.

A Vapam általános fertőtlenítő hatású vegyület, melyből vízben csak 72,2 mg/l oldódik. A FAKI-ban végzett vizsgálatok szerint határértékei:

Coniophora cerebella ellen, erdeifenyőfában
22,3 kg/m³,

Trametes versicolor esetén, bükkfában 18,3 kg/m³,
ami a kőszénkátrányolajénál kisebb hatékonyságra utal.

A Thiram több hazai növényvédőszer hatóanyaga, melyet fenyőfa csemeték védelmére is ajánlanak. Az NDK-beli faanyagvédőszerekben 1985-től szerepel, elsősorban a tributil-ón-oxidot helyettesíti; ilyenek az AGROTEX-DECOLOR-, KOMBINAL-, KULBALAT-, RICOLIT-változatok.

4.3. Az etilén-bisz-ditio-karbamátok

Széles hatástartományú gombaölőszerek, jelentős növényvédőszer hatóanyagai. A Nabam kivételével nem jól oldódnak vízben, de a kereskedelmi készítmények rendszerint hígíthatók vízzel. Az 1980-as évek közepén vizsgálták az EFE Erdővédelemtani Tanszéken a Cineb és a Mankoceb hatásosságát a fenyőfaanyag kékülését okozó *Ceratocystis piceae* ellen.

A Cineb. [Zinc ethylene bis dithiocarbamate; (C₄H₆N₂S₄)_xZn_x]. A ZINEM 80 nevű hazai növényvédőszer hatóanyaga, mely 1%-os töménységben és 361 g/m² átlagos oldatfelvétellel (közel 3 g/m² hatóanyaggal) sem biztosította a kékülés elleni védelmet (IGMÁNDY 1985).

A Mankoceb. [Manganeze-zinc ethylene bis dithiocarbamate; (C₄H₆N₂S₄)_x(MnZn)_x]. A DITHANE 45 nevű hazai növényvédőszer már 0,5%-os töménységben és 480 g/m² folyadékfelvétellel (kb. 1 g/m² hatóanyaggal) hasonlóan megakadályozta a kékülést, mint a PCP-Na; az üzemi kísérletek szerint is jelentősen fékezte a fenyőfűrészáru tárolás alatti kékülését, de kevésbé, mint PCP-Na és hatása a II. hónapban lényegesen kisebb volt, mint az I.-ben (IGMÁNDY...1987.). Szabadföldi összehasonlító vizsgálatok során sem bizonyult nagyon hatásosnak (CSERJESI, JOHNSON 1982.).

4.4. Az egyéb karbamátok

Ezek között is több olyan van, mely fungicid tulajdonságú növényvédőszer hatóanyaga és többnyire az időleges, az átmeneti faanyagvédelem számára is figyelembe vehető. Általában alig oldódnak vízben, csak kevéssé párolognak, az emberre és a haszonállatokra többnyire nem veszélyes mérgek. Az EFE Erdővéde-

lemtani Tanszékén az 1980-as évek közepén vizsgálták a Benomil és a Tiofanát-metil kékülést gátló hatását.

A Benomil. [(Butyl-carbomoyl)-benzimidazole-methyl-carbamate; $C_{14}H_{18}N_4O_3$.] Vízben csak 2 mg/l oldódik, elenyésző mértékben párolog. A rovarokra és az emberre nem mérgező fungicid vegyület, hatóanyaga a CHINOIN-FUNDAZOL és a CELLICID készítményeknek. A FUNDAZOL 1%-os töménységben nem bizonyult kellően hatásosnak a *Ceratocystis piceae* ellen (IGMÁNDY...1987). Több külföldi faanyagvédőszerben szerepel a vegyület, ilyen pl. az USA-ban a BENOMYL 50, a svéd SADOLIN-WOODGRAD.

A Tiofanát-metil. (Dimethyl-phenylene bis thioallop-hanate; $C_{12}H_{14}N_4O_4S_2$). Gombaölő hatású, emberre nem veszélyes mérge, mely vízben alig oldódik; több hazai növényvédőszer hatóanyaga. A TOPSIN-M 1%-os töménységben nem védte meg a fenyőfaanyagot a *Ceratocystis piceae*, ill. a kékülés ellen (IGMÁNDY 1985.).

5. A szerves foszfor-vegyület

A foszfor-savak számos szerves származékának (első-sorban a tio- és a ditio-foszforsav észtereinek) erős biocid hatását gyógyászati, növényvédelmi, de sajnos háborús célok érdekében is kutatják és hasznosítják az 1930-as évek óta. A faanyagvédelmi szakirodalom (METZNER...1977) eddig csak a dietil-tiofoszfátok rovarölő hatását vizsgálta. A faanyagban viszonylag hamar lebomlanak, tehát csak az időleges, az átmeneti védelem szempontjából vehetők számításba. Előnyük, hogy az emberre többnyire nem veszélyesek (kivétel a Parathion). Általában alig oldódnak vízben és nem párolognak. Közülük eddig csak a Phoxim kapott szerepet a faanyagvédőszerben, de továbbiak is figyelmet érdemelnek.

A Phoxim. (Diethyl-cyanobenzylidene-amino-oxy-phosphonothioate; $C_{12}H_{15}O_3N_2PS$.)

Hatásosságára jellemző adatok (METZNER...1977):

Hylotrupes bajulus álcák ellen 7...12 g/m²,

Anobium punctatum 9...22,

három természet fajjal szemben 400...7000.

A hatékonyság idővel csökken. A rovarok és a természetek ellen ajánlott BESILEUM I-441 és B. SI-84 jelű koncentrátumok hatóanyag-tartalma 62, ill. 20%. Az első készítmény aromás oldószerekkel hígítható 2,5...5%-os töménységre és 200...300 g/m² felvitelhez (ami 5...15 g/m² védőszernek felel meg). A második készítmény ásványolajalapú és faipari ragasztóba keverve biztosíthatja a lemez- és lapféleségek védelmét. A BASIMENT 475 is Phoxim koncentratum, amit 2%-os vizes hígításban erdei fatermek ideiglenes, tárolás alatti védelmére ajánlanak.

Egyéb szerves foszfor-vegyület

Parthion (diethyl-nitrophenyl-phosphorothioate; $C_{10}H_{14}NO_3PS$);

Chlorphoxim (diethyl-chloro-cyanobenzylidene-amino-oxyphosphonothioate; $C_{12}H_{14}O_2N_2PS$);

Diazinon (diethyl-isopropyl-methyl-pyrimidyl-phosphorothioate; $C_{12}H_{21}O_3N_2PS$);

Pyrazophos (ethoxy-carbonyl-methylpyrazolo-pyrimidin-diethyl-phosphorothioate; $C_{14}H_{20}O_5N_3PS$).

A faanyag állati károsítóinak három legfontosabb csoportja elleni hatásosságukra jellemzők a következő határértékek (METZNER...1977), g/m³:

	P.	C.	D.
Hylotrupes bajulus álcák	3...10	12...32	12...31
Anobium punctatum	8...13	54...132	-
három természet fajnál	175...200	500...700	-

Az EFE Erdővédelemtani Tanszékén vizsgálták a Pyrazophos tartalmú AFUGAN hazai fungicid hatásosságát az erdeifenyő faanyagának kékülését okozó *Ceratostomella pini* ellen, de 1%-os töménységben nem biztosított kellő védelmet (TAKÁCS 1986).

6. A ftálimid- és a szulfonamid-származékok

A ditio-karbamátokhoz hasonló, széles hatástartományú fungicidek; az emberre többnyire csak gyengén mérgezők; vízben gyakorlatilag nem oldódnak, nem párolognak. Több hazai növényvédőszerben szerepelnek, ezek közül egyesek kékülés elleni védőképességét vizsgálták az EFE Erdővédelemtani Tanszékén az 1980-as években.

A Folpet. [(N-(trichlormethylthio) phtalimide, Phaltan; $C_9H_4O_2Cl_3NO_2S$.)]

A hazai ORTHO-PHALTAN 50%-a, mely készítmény 0,5%-os töménységben és átlag 496 g/m² folyadék-felvétellel (tehát kb. 1,2 g/m² hatóanyaggal) majdnem olyan jól megvédte az erdeifenyő faanyagot a *Ceratocystis piceae* okozta kékülés ellen, mint az 0,5%-os PCP-Na oldat (IGMÁNDY...1985); hasonlóan jó eredményt adott a fenyő fűrészáruval végzett üzemi kísérletek során is (IGMÁNDY...1987).

A Captan. [N-(trichlormethylthio)-cyclohexene-dicarbonylimide, Orthocide; $C_9H_8O_2Cl_3NS$.]

Több hazai növényvédőszer hatóanyaga. Az 50%-os Captant tartalmazó ORTHOCID 0,5% töménységben, 569 g/m² felvitellel (tehát kb. 1,5 g/m² hatóanyag) majdnem úgy megvédte az erdeifenyő faanyagot a *Ceratocystis piceae*, ill. a kékülés ellen, mint a Folpet, vagy a PCP-Na (IGMÁNDY 1985), az üzemi kísérletek során azonban kevésbé hatásosnak bizonyult, de azért jelentősen csökkentette a kékülést, a minőségromlást (IGMÁNDY...1987).

A Fluorfolpet. (N-fluorodichloro-methylthio-phtalimid; $C_9H_4Cl_2FNS$.)

A vegyület eredeti, a kioldási és a párolgási igénybevétel utáni határértékei (METZNER...1977):

Poria monticola ellen, kg/m ³	0,9	2,0	1,0
Coniophora puteana esetében	0,7	1,4	0,8
Coriolus versicolornál	2,5	3,1	2,8
Gloeophyllum abietinumnál	0,3	0,6	0,3.

A védőszer tehát kissé kioldható a faanyagból. A kékülés elleni védőképesség tartós (METZNER...1977).

A *Dichlofluamid*. [Dimethyl-amino-phenyl-(fluor-dichlor-methylthio)-sulphamide; $C_9H_{11}O_2N_2S_2$].

A technikai növényvédőszer-hatóanyag minőségi követelményei a FAO 1977. évi előírása szerint: tisztaság 95%, savszám (mint H_2SO_4) legfeljebb 0,3%, lúgosság (mint NaOH) legfeljebb 0,1%, olvadáspont kb. $105,5^\circ C$; fényérzékeny. A hazai EUPAREN nevű növényvédőszer hatóanyaga, 50%-a. Az EFE Erdővédelemtani Tanszékén végzett vizsgálatok szerint (TAKÁCS 1986) az EUPAREN 1%-os töménységben még a PCP-Na-nál is jobban megvédte az erdei-fenyő faanyagát a kékülés ellen.

A farontó gombákkal szembeni eredeti, a kioldási és párolgási igénybevételt követően mért határértéke (METZNER...1977):

<i>Poria monticola</i> ellen, kg/m^3	2,3	1,5	2,3
<i>Coniophora puteana</i>	1,5	2,5	3,0
<i>Coriolus versicolor</i>	2,8	3,9	4,5
<i>Gloeophyllum abietinum</i>	0,5	0,5	1,2.

A kioldási igénybevétel tehát esetleg, a párolgási bizonyosan csökkenti a hatásosságot.

Jó fungicid mivolta mellett előnyös tulajdonsága, hogy az emberre nem veszélyes mérreg; ennek ellenére a 8%-nyi F- és a 29%-nyi Cl-tartalom miatt a környezetre veszélyes anyagként kell kezelni.

Az 1980-as évek közepe táján a német faanyagvédelmi készítményekben is megjelent, többnyire Furmecyclo-x-szal, esetleg Xylasan AL-lel megerősítve, vagy a rovarok elleni hatásosság érdekében Permeth-rinnel, Lindánnal kiegészítve. Ilyen volt az NDK-beli HIEA-, HIKA-, HvEL-, HwKL-jelű készítmény, valamint az NSzK BASILEUM-, BASIMENT-, XYLAMON-változat. Hazai engedélyezett szer a BASIMENT Tauchgrundierung. Az említettekben a Dichlofluamid mennyisége rendszerint 0,45, vagy 0,55%. A kékülés és a korhadás ellen ajánlott változatoknál, $200...250 ml/m^2$ folyadékfelvétel esetén, $1 g/m^2$ körüli Dichlofluamid (és kb. $3 g/m^2$ Furmecyclo-x) biztosít védelmet.

HÍREK

**Április 28-án Biatorbágyon megnyitotta
magyarországi lerakatát a
SCHACHERMAYER Kft.**

A 100%-ban osztrák tőkével létrehozott magyarországi
SCHACHERMAYER Ipari és Kereskedelmi Kft.
mint leányvállalat teljes mértékben használja és hasz-

nosítja az anyavállalatnál meglévő és kiérlelt eljárásokat, szervezési és számítástechnikai módszereket. Ennek keretében egy Magyarországon még újdonságnak számító közvetlen és folyamatos adatátviteli kapcsolat jött létre a linzi SCHACHERMAYER számítógépközpont és Biatorbágy között. Az anyavállalatnál kidolgozott módszerek így fennakadás nélkül kerülnek átadásra a leányvállalatnak.

A Biatorbágyon felépített bemutatóteremben 2x 900 m²-en mutatja be SCHACHERMAYER az iparosok számára termékeit. Az első szinten fa- és fémipari gépek kerülnek bemutatásra, míg a második szinten bútorigipari és épületasztalosipari vasalatok, veretek, kész épületelemek, raktártechnika és szállítóeszközök, IMPERIAL márkájú beépített konyhai készülékek és szaniter áruk működés közbeni bemutatása biztosított.

Ezen kiállítással SCHACHERMAYER gyakorlatilag az ausztriai kínálattal azonos termékválasztékot mutat be.

A termékek szállításra történő előkészítése az igen korszerű, Linzben lévő raktár- és kiszállító központban történik, így rövid időn belül a megrendelt áru Biatorbágyon átvehető.

Heinz Schachermayer kereskedelmi tanácsos úr a magyar piacra történő belépést a vállalat szempontjából jövőbe mutató, fontos lépésnek tartja:

„Vállalatunk korszerű és vevőközpontú szervezetével Magyarországon is a minőség és megbízható teljesítmény fogalmává válik a SCHACHERMAYER név a fa- és fémfeldolgozó iparosok számára.”

Összesen 10 alkalmazott áll a vevők rendelkezésére szakmai tanácsadással. A bemutatóterem Zágoni István irányításával működik.

Sikeres kiállítás volt az immár harmadszor megrendezett

FORNITURE TRADE SHOW

a budapesti Kongresszusi Központban.

A több mint 1000 m²-en 32 kiállító mutatta be termékeit, köztük bútorigipari vállalatok, szövetkezetek és a bútorigipar részére beszállító cégek. A hazai kiállítók mellett külföldi cégek is jelentkeztek termékeikkel. Külön kiemelten mutattak be irodabútorokat.

A három szakmai napon a Domus, a Skála és a Royal bútorkereskedelmi vállalatok vezetői, üzletvezetői és eladói tekintették meg a kiállítást és hasznos tárgyalásokat folytattak az elmúlt évek tapasztalatairól és a folyó év kereskedelmi elképzeléseiről.

Szombaton a kiállítás rendezői közönségnapot tartottak, ahol a látogatóknak lehetőségük volt a kiállított termékek egy részének megvásárlására, illetve megrendelésekre.

L. D.

Fapiaci jelentés az Internationaler
Holzmarkt. c. folyóirat 1992. március 12-i
számából

A megnevezett lombosrönk árak egész Stájerországban érvényes árak átlagát képezik, többletértékadó nélkül. Az erdő- és fagazdaságok 35 üzeme jelentette az árakat, ebből képezték az összefoglaló táblázatot.

Az 1991. IV. negyedévben a lombosrönk átlagárak szilárd burkolatú, tehergépjárművel járható út melletti rakodón, ill. üzemben értendők, kéreg nélküli m³-ben (a rönk kéregben van).

Fafaj	Minőség:	Ár: -tól -ig ATS/m ³
bükk	„K”	1500 – 2000
	A	1140 – 1500
	B	880 – 1130
	C	650 – 850
talpfa tölgy	„K”	800 – 860
	A	4000 – 6500
	B	2000 – 3000
	C	1000 – 1900
talpfa dió	„K”	700 – 1000
	A	950 – 1250
	B	7000 – 9000
	C	3000 – 3200
kőris	„K”	1200 – 2000
	A	700 – 950
	B	3500 – 6500
	C	1800 – 2700
cseresznye	„K”	1100 – 1500
	A	700 – 900
	B	5000 – 6000
	C	2000 – 2800
hárs	„K”	1250 – 1800
	A	700 – 1000
	B	1050 – 1400
	C	1050 – 1400
éger	„K”	800 – 1000
	A	600 – 800
	B	900 – 1200
	C	700 – 1000
körte	„K”	600 – 700
	A	1400 – 1700
	B	900 – 1100
	C	700 – 850
nyír	„K”	1000 – 1200
	A	700 – 900
	B	600 – 700
	C	800 – 950
nyár	„K”	650 – 950
	A	500 – 630
	B	1100 – 1300
	C	800 – 1000
gesztenye	„K”	600 – 700
	A	
	B	
	C	

Rostfa és forgácsfa gyártásához alkalmas faanyagok ára, szilárd burkolatú, tehergépjárművel járható út mentén lévő rakodón értendő, úrm.-ben

	-tól-ig ATS/űrm.
bűkk, hosszú anyag, kéregben	530 – 580
éger, 1 m hosszú, kéregben	250 – 260
nyír, 1 m hosszú, kéregben	320 – 350
nyár, 1 m hosszú, kéregben	250 – 260
fűz, 1 m hosszú, kéregben	250 – 260
tölgy, 1 m hosszú, kéregben	--

SZALAGFŰRÉSZLAPOK (nyugati import-
anyagból is)

GATTER és KÖRFŰRÉSZLAPOK (soro-
zatvágókhoz is)

FAZONMARÓK, DUGÓZÓ-FORSTNER-
FŰRŐK, GYALUGÉPKÉSEK készülnek,

„GYÖRGY MŰHELY” Gmk.

1086 Budapest, Szerdahelyi utca 17.

(Teleki térnél)

Telefon: 114-3422

Belsőépítészek, kivitelezők beruházók!

Már Magyarországon is kaphatók a vi-
lághírű Hettich bútorgyártási rendszer,
valamint Hettich bútoripari vasalatok
és irodabútor alkatrészek.

Tekintsék meg bemutató- és elárusító-
termünket a Bp. XIX., Klapka u. 58-
ban! Ugyanitt tanácsadással és sokré-
tű szolgáltatásokkal is állunk rendke-
zésükre.

Ezenkívül:

- faipari gépek,
- szegek, csavarok, csiszolóanyagok,
- pácok, lakkok, bútorlapok is kapha-
tók.

Nyitva tartás: 08-tól 16-óráig

HUNIHÖSS KFT.

Ismét Nemzetközi Faipari Vásár
Klagenfurt

A Nemzetközi Faipari Vásár, amelyet 41. alkalommal és önálló szakvásárként immáron 6-szor rendeznek meg, piacgazdasági követelésekre hangolt szakrendezvény, amely az erdészetnek és a faiparnak, valamint a fafeldolgozásnak és -megmunkálásnak teljes területét átfogja és ápolja az Alpok-Adria térség szakmai kapcsolatait.

A Nemzetközi Faipari Vásár az egyes szakterületeken megnyilvánuló, világosan strukturált tagoltsággal tűnik ki. Speciális területek bemutatóit is láthatják a vásár vendégei, úgy mint az ipari formatervezést és lakberendezést, adatfeldolgozást és szórakoztató elektronikát, bioenergetikát és kész fahazákat. Következésképpen a vásárlátogatók áttekintést nyernek az erdészetről és faiparról, valamint a hozzájuk csatlakozó ipar- és üzletágak kapcsolatairól. Így bátran nevezhetjük a Klagenfurti Nemzetközi Faipari Vásárt a „fából készült dolgok” információs centrumának.

A kiállító 689 cég közül közel 1/4 része külföldről származik (Németország, Olaszország, Magyarország, Jugoszlávia, Csehszlovákia és Svájc). Ezzel az adattal is alátámasztjuk e szakkiállítás nemzetközi jellegét.

A szakmabeli látogatók magas száma, amely 1991-et tekintve 21 986 volt, tükrözi a vállalkozók szakvásárba vetett bizalmát.

A kongresszusi és szemináriumi résztvevők különleges figyelembevételét számos szakszimpozium, szaknap és pódiumvita megszervezése is bizonyítja, ezek során a „fa”-téma aktuális kérdéseit tárgyalják meg. A fafeldolgozó és -megmunkáló gépek gyakorlati felhasználását, valamint a végtermékek megítélését a különkiállítások és bemutatók gazdag sora segíti elő.

Minden évben sorra kerülnek a nemzeti és nemzetközi résztvevőket is vonzó versenyek, például kiosztják a „Nemzetközi Fa-formatervezés” és az „Osztrák Fa-Marketing Állami Díj”-at.

A 92-es Nemzetközi Faipari Vásár szeptember 10-től 13-ig tart nyitva.

Egyesületünk a korábbi évekhez hasonlóan szakmai tanulmányutat szervez Klagenfurtba, melyre vonatkozó felhívásunkat már korábban megküldtük szervezeteinknek.

L. D.

EGYESÜLETI HÍREK

Rovatvezető: Ézsiás Pálné

1992. április

Április 1. A FATE Szenior Klubja kötetlen beszélgetésen találkozott nyugdíjas tagjaival. Dr. Fáy Mihály, a klub vezetője ismertette az 1992. évi program-tervezetet, amelyben üzemi látogatások, oktatási intézmények megkeresése, valamint külföldi utak szerepelnek. Ezeket a MTESZ társegyesületek Szenior Klubjaival közösen rendezik. Szó esett a faipar hanyatló gazdasági helyzetéről, a nyugdíjak alakulásáról, a nyugdíjasok sorsáról. A megbeszélésen 7 fő vett részt.

Április 2. Ülést tartott a Titkári Tanács Szegeden, Lele Dezső főtitkár vezetésével. Megbeszélésre kerültek a közgyűlésen előterjesztésre váró témák – az egyesület nevének megváltoztatására – a kiadható kitüntetések számának meghatározása – új kitüntetés alapítása – javaslat a tagdíj és a FAIPAR c. lap előfizetési összegére. A javaslatok a közgyűlésen nyernek jóváhagyást.

Az ülésen 11 fő vett részt.

Április 2-3. A Faipari Tudományos Egyesület Szegeden, a Forrás Gyógyszállóban tartotta közgyűlését. A program a következő volt:

- Elnöki megnyitó.
- Főtitkári beszámoló.
- Ellenőrző Bizottság beszámolója.

Győri Ferenc, a Bútorszövetség főtitkára tartott előadást „A Bútoripari szakágazat helyzete, gazdaságpolitikai és privatizációjával összefüggő fejlesztési koncepciója” címmel. Ezt követően Tóth Sándor, a FM főmunkatársa tartotta meg előadását „Átalakulás, privatizáció a fagazdaságban” címmel.

A határozatokról és az előadásokat követő hozzászólásokról lapunk más helyén adunk tájékoztatást.

A közgyűlésen 100 fő vett részt.

Április 6. Ülést tartott a Bútor- és Vegyesfaipari Szakosztály vezetősége, Matlák Zoltán titkár vezetésével. Napirendjük a következő volt:

- Beszámoló a Titkári Tanács üléséről, valamint a közgyűlésről.

- Május havi rendezvény előkészítése a termékfelelősség és fogyasztóvédelem témában.

- A soproni faiparos napokra, ill. a kiállításra az oktatási intézmények beszerzése.

Az ülésen 7 fő vett részt.

Április 7. Ülést tartott a Csongrád megyei Csoport vezetősége a DOMET Ipari és Kereskedelmi Rt. telepén Balogh László titkár és Frank László elnök vezetésével. Napirendjük a következő volt:

- Beszámoló a FATE szegedi közgyűléséről.

- Javaslatok a májusi „Műszaki Hónap” rendezvényeire.

- Májusi tanulmányút előkészítése.

Az ülésen 21 fő vett részt.

Április 7. Ülést tartott a Fűrész-Lemez-ipari Szakosztály vezetősége dr. Pluzsik András elnökletével. Napirendjük a következő volt:

- Beszámoló a szegedi FATE közgyűléséről.

- Fűrészgépkezelők versenyének előkészítése.

- A fafeldolgozó ipar vezetői részére országos értekezlet szervezése.

Az ülésen 7 fő vett részt.

Április 9. Ülést tartott a Szerkesztőbizottság Lele Dezső felelős szerkesztő vezetésével. Tájékoztatást adott az összeállítás alatt lévő 92/5. számról, valamint a 92/4. szám levonatáról, az abban megjelenő fanaptárról adott információt a Szerkesztőbizottság tagjainak, akik jó ötletnek tartották, mivel ezzel is változatosabb lesz a lap.

Az ülésen 8 fő vett részt.

Április 22. A Szenior Klub tagjai részt vettek a HTE Szenior Bizottságának rendezvényén. Gyöngyösön megtekintették a Kékes-TV adót szakember kalauzolásával. A rendezvényen a FATE részéről 10 fő vett részt.

Április 28. Ülést tartott az Épületasztalosipari Szakosztály Sopronban, Rosner Ervin vezetésével, a MTESZ székházban. Elsőként az ELZETT Soproni Gyárából ismertető előadást tartott Orbán Walter kereskedelmi o.v., valamint Novothny Lászlóné és Hanzséros Sándor fejlesztő-mérnök. Elmondták, hogy cégük privatizációja során egy osztrák és egy francia tulajdonossal társul, akik nagyobb fejlesztést terveznek az elkövetkező évben. Ezt követően megtekintették az ELZETT vasalatgyártó részlegét, ahol záratokat és tűzőkapcsokat gyártanak.

A program a Soproni Faipari Vállalatnál folytatódott. Bálint Mihály és Varga Jenő faipari mérnökök tájékoztatást adtak a vállalat szervezetéről – technológiájáról – termékeiről, majd üzemlátogatáson kalauzolták a vendégeket. A programban 20 fő vett részt és a Kiskunhalasi Szakmunkásképző Intézet 10 tanulója.

Jankovics Marcell: „A fa mitológiája” c. könyv nyomán Robert Graves által rekonstruált fanaptár szerint június 10-től július 7-ig terjedő időszak fája a tölgy. A „tölgyfa hónapja” az év közepén van. A nyári napforduló – június 21. – erre az évet felező tölgyfahónapra esik.

A bükkfélék családjába tartozó tölgy (Quercus) az európai erdők királya. Hazánkban őshonosan 4 faja él, leggyakoribb a kocsányos, a kocsánytalan, a molyhos és a csertölgy. Előfordul a magyar tölgy és a vörös tölgy is, melyet egyre gyakrabban telepítenek hazánkban. Latin nemzetségneve valószínűleg kelta eredetre vezethető vissza, ahol is a „quer” = szép a „quez” fa, Quercus = szépfá. Ebből származhat a római Quercus elnevezés. A tölgyek örökzöld és lombhullató fák, főleg az örökzöld cserjék. Fája: gyűrűs likacsú, durva rostú, kemény, középnehéz. Minden forgácsoló és forgácsmentes eljárással könnyen megmunkálható a kocsányos és kocsánytalan tölgyfa. E két fajfa anyagát szemre alig lehet megkülönböztetni. A molyhos tölgy fája valamivel finomabb, a magyar tölgy igen tartós, de szárazon nagyon kemény és nehezen dolgozható fel.

Nagy csersav tartalma miatt igen hosszú élettartamú fa, szabadban 80–90 év, állandó víz alatt 500 év, állandó szárazon 800 évig is megmarad. A csertölgy megmunkálása nehezebb, élettartama rövidebb.

A tölgyek ipari felhasználása szinte kimeríthetetlen, bútort, szinifurnér, szerszámok, zongora alkatrészek, parketta, falburkolat, belső építészeti elemek gyártására alkalmas, a kocsányos tölgyből hordót építenek, használják a magas- és mély-, valamint a hajó-, gép- és járműgyártásban, talpfa készülni belőle, esztergályozásra és fafaragásra is alkalmas faanyag.

Fáján kívül cserzőanyagot is ad, az állatoknak takarmányt. Hazánkban nagy jelentősége van, hisz erdőterületeink jelentős részét foglalják el a tölgyeseink.

A tölgy az európai népek legrégebb természetvallásos mítoszával és művelődésével szorosan kapcsolatos, kivált az ógörög, etruszk, germán, kelta, skandináv és porosz népekével. Dodona tölgyfája alatt, Görögország északi részén székelt a legrégebb hellén orakulum, s a papok és papnők a levelek susogásából jósoltak. A hírhedten kétértelmű jóslatok nyomán vált a magyar nyelvben a „dodonai jóslat” a homályosság, kétértelműség szinonimájává.

Az ősgall és germán népek a tölgyet az isteneknek szentelték és az áldozatot a leghatalmasabb és legmagasabb tölgyfa alatt végezték. Több szláv törzs előtt is szent volt, s az áldozat tüzeit is tölgyből rakták. Midőn a kereszténység Németország és a Keleti tenger országai felé terjedt, több szent, vén tölgyet kivágtak.

A tölgykoszorú minden időben komoly jelkép volt. Régi időben a pap koszorúzta magát vele, de mint korona a római polgárerénynek is jutalma volt.

A tölgyfa legendákban gyakorta szerepel. A faistennők örökébe lépő Szűzanya jelenéseiben és búcsújáró helyein is legtöbbször a faanya megszemélyesült ágaként jelenik meg.

Makkosmária is egy tölgyfára szegezett Mária képről kapta nevét. Vicente Carducho, XVII. századi olasz-spanyol festőnek a Budapesti Szépművészeti Múzeumban lévő képén – Assisi Szent Ferenc előtt megjelenik Mária és gyermeke – a Szent Szűz a Jelenések könyvének Napba öltözött Asszonyaként egy tölgyfa koronájában lebeg.

A fák hosszú élete a mondák nélkülözhetetlen eleme, a történelmi folytonosságot, a hagyomány megőrzését, az emlékhely fennmaradását ez biztosítja.

A Zala megyei Pördefölde határában, a kámaházai pusztán (ma Horvátország) állt egy óriási kocsánytalan tölgy. A monda szerint Attila itt éjszakázott a seregével, amikor rajta ütöttek a rácok(?). Egy 3 öles óriás kopjája majdnem eltalálta a királyt, de ez a fa mögé ugrott, s megmenekült. Ezért megáldotta a fát: „Jó ízút aludtam alattad, élj érette ötszáz évet, életemet is megmentetted, élj érette másik ötszáz évet.”

Valóságos arborétum telne ki írók és művészek emlékfáiból. Arany János margitszigeti tölgyfái a legismertebbek:

„A tölgyek alatt
Vágyám lenyugodni,
Ha csontjaimat
Meg kellett adni:

De akárhol vár
A pihenőhely rám:
Egyszerűen bár,
Tölgy lenne a fejfám!”

Irodalom

- [1] Jankovics Marcell: A fa mitológiája – Csokonai Kiadó, Debrecen, 1991.
[2] Révai Nagy Lexikon 18. kötet, Budapest, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt. 1925.

Új utakon

az

ACSI-TRADE

-val

BÜHNEN®

Szögbelövők, kapocsbelövők, Hot-melt ragasztószerszámok a legkisebbtől a legnagyobb méretig kaphatók az ACSI-nál, BÜHNEN termékek magyarországi forgalmazójánál.

Kiváló minőség, biztos kellékelátás, szervizszolgáltatás. Igény szerint díjmentes bemutatót tartunk!

Kérjen ajánlatot, keresse most az ACSI-t a következő üzleteiben:

1086 Budapest, Dankó u. 4-8.

3530 Miskolc, Corvin u. 17-19.

9200 Győr, Alkotmány u. 8.

4025 Debrecen, Széchenyi u. 23.

9700 Szombathely, Gyöngyösparti s. 1.

Telefon: 134-4538

Telefon: (46) 324-708

Telefon: (96) 10-436

Telefon: (52) 17-963

Telefon: (94) 14-740

Soproni faiparos találkozó és kiállítás

1992. augusztus 27-29. között